

Javni zavod
Krajinski park Goričko

PRILOGA 3
K LETNEMU POROČILU O POSLOVANJU
2019

OHRANJANJE NARAVE IN KRAJINE

Grad, januar 2020

pripravili: Kristjan Malačič, Gregor Domanjko, Mojca Podletnik in Stanka Dešnik

VSEBINA

1. UVOD	5
2. Krajinski park Goričko in območje Natura 2000 Goričko	5
3. Kvalifikacijske vrste območja Natura 2000 Goričko	6
4. VARSTVENE, UPRAVLJAVSKE IN NADZORNE NALOGE	8
1. cilj: Ohranjene naravne vrednote	8
2. cilj: Ohranjeno ugodno stanje kvalifikacijskih Natura 2000 vrst, HT in zavarovanih vrst.	52
3. cilj: Spodbujati naravi prijazne dejavnosti z namenom izboljšanja ohranjenosti kvalifikacijskih Natura 2000 vrst in habitatov.	78
4. Cilj: Učinkovito opravljanje naravovarstvenega nadzora	80
5. Cilj: Učinkovito sodelovanje in izmenjava dobrih praks z drugimi upravljavci zavarovanih in varovanih območij.	82
6. Cilj: Učinkovito varstvo naravne in kulturne dediščine na podlagi izvajanja NUG.	86

Seznam tabel

Tabela 1: Seznam kvalifikacijskih vrst območja SPA Goričko (SI 5000009)	6
Tabela 2: Seznam kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov območja SCI Goričko (SI3000221).....	6
Tabela 3: Stanje ohranjenosti NV na območju KPG v letu 2019.....	8
Tabela 4: Stanje ohranjenosti NV na območju KPG v letu 2019.....	9
Tabela 5: Odkup travniških površin na območju NV	51
Tabela 6: Površine v upravljanju JZ KPG 2019	52
Tabela 7: Seznam zemljišč po katastrskih občinah in s številkami parcel v upravljanju JZ KPG 2019	52
Tabela 8: Podatki o zasedenosti gnezdilnic (z* so označene kvalifikacijske Natura 2000 vrste).	58
Tabela 9: Seznam pregledanih zatočišč z netopirji z navedbo vrst in številom v 2019	62
Tabela 10: Pregled številčnosti navadnega netopirja v cerkvi Marijinega vnebovzvetja pri Gradu (kotišče) v 2019	64
Tabela 11: Pregled številčnosti malega podkovnjaka v opuščeni šoli (kotišče) v Kančevcih v 2019.....	65
Tabela 12: Vrste vodnih in obvodnih ter nekatere druge vrste ptic zabeležene na in ob Ledavskem jezeru (dodane vrste potrjene na travnikih severno od jezera).....	66
Tabela 13: Število poletelih mladičev na območju KPG od leta 1999 do 2019	72
Tabela 14: Število vrst in številčnost posamezne vrete dnevnihih metuljev na izbranih transektih v k.o.	73

Seznam slik

Slika 1: Adrijanski potok (foto: K. Vereš)	9
Slika 2: Mokrotni travniki-Bejčin breg (foto: K. Malačič).....	10
Slika 3: Grmičasti dišeči volčin (foto: K. Malačič)	11
Slika 4: Nepokošen pas na sredini in na robovih kjer so grmički grmičastega dišečega volčina (foto: K. Malačič)	12

Slika 5: NV Berkovci – mokrotni travniki (foto: M. Podletnik).....	13
Slika 6: Bodonski potok (2016) (foto: K. Malačič).....	14
Slika 7: Mestoma ohranjena gosta obrežna zarast nudi skrivališče pticam in dvoživkam	16
Slika 8: Bukovniško jezero (foto: M. Podletnik).....	16
Slika 9: Travniki z narcisami.....	17
Slika 10: Močno intenziviran in gnojen travnik	17
Slika 11: Spodnji del potoka curek (foto: K. Malačič)	18
Slika 12: Podrto drevo s strani bobra (foto: K. Malačič).....	19
Slika 13: Gosta zarast ob strugi Gračkega potoka (foto: K. Malačič).....	20
Slika 14: ITV ob strugi Gračkega potoka (foto: K. Malačič).....	20
Slika 15: Kačova mlaka pred poglobitvijo (foto: K. Malačič).....	21
Slika 16: Kačova mlaka po poglobitvi (foto: K. Malačič).....	21
Slika 17: Kamnolom Grad v zimskih razmerah (foto: K. Malačič).....	22
Slika 18: Listi in plodovi breka (foto: K. Malačič)	23
Slika 19: Intenzivni travniki na območju NV Kobilje-ekstenzivni travniki (foto: K. Malačič)	24
Slika 20: Skorš v Kobilju (foto: K. Malačič).....	25
Slika 21: Košeri bukev (foto: K. Malačič).....	26
Slika 22: Ledava nad kamnolomom (foto: K. Malačič)	27
Slika 23: Severni del Ledavskega jezera-terciarni pragozd belega vrbovja (foto: K. Malačič).....	28
Slika 24: Travniki z zdravilno strašnico in travniško izjevko (foto: M. Podletnik).....	29
Slika 25: Plazišče na bregu Lukaj potoka (foto: K. Malačič).....	30
Slika 26: Obnavljanje obvodne zarasti na reguliranem delu Male Krke (foto: K. Malačič)	31
Slika 27: Ostanke kostanja z gnezdom velikega skovika (foto: K. Malačič)	32
Slika 28: Ekstenzivni mokrotni travniki s sibirsko peruniko (foto: M. Podletnik)	33
Slika 29: Gnezdo gosenic travniškega postavneža (foto: K. Vereš)	33
Slika 30: Kritično stanje NV Motvarjevci – ekstenzivni travniki 2 (foto: G. Domanjko).....	34
Slika 31: NV Slatinski vrelec v Nuskovi (foto: M. Podletnik).....	35
Slika 32: Mokrotni travniki severno od Ledavskega jezera (foto: K. Malačič).....	36
Slika 33: Navadni podraščec (foto: K. Malačič).....	36
Slika 34: Velika številčnost gorskega narcisa (foto: K. Malačič).....	37
Slika 35: NV je v upravljanju JZ KPG (foto: M. Podletnik)	37
Slika 36: Primerna stena za vodomca na območju NV Peskovski potok (foto: K. Vereš).....	38
Slika 37: Preorani travniki na območju NV Povesi (foto: K. Malačič)	39
Slika 38: Mrtvi rokavi ob ratkovskem potoku v k.o. Kančevci (foto: K. Malačič).....	40
Slika 39: Izvir slatine v slatinski grabi v k.o. Ocinje (foto: K. Malačič).....	41
Slika 40: Sombotel kostanj (foto: K. Malačič)	42
Slika 41: Širitev kamnoloma-odstranitev vrhnjega sloja (foto: K. Malačič).....	43
Slika 42: Mineral zelene sljude-fuchsit_najden v kamnolomu Sotina (foto: K. Malačič)	43
Slika 43: Tetajni kostanj 2 pred in po arboristični rezi (foto: G. Domanjko).	44
Slika 44: Hrast graden v k.o. Trdkova	45
Slika 45: Različne vrste zajedavskih gliv na NV	45
Slika 46: Sonaravno ohranjeni del Velike Krke (foto: K. Malačič).....	46
Slika 47: Aktivni gnezdilni rov Vodomca v stenah ob Veliki Krki (foto: K. Malačič).....	46
Slika 48: Nižinski ekstenzivni travniki na območju NV Vreje - suhi travniki (foto: M. Podletnik).....	47
Slika 49: Gozdni rezervat v Kobilju.	48

Slika 50: NV Zlata jama - rdeči bor (foto: G. Domanjko).....	49
Slika 51: Območje je zaradi visoke gostote rastline zdravilne strašnice pomembno za dve vrsti metuljev mravljiščarjev (foto: M. Podletnik).....	51
Slika 52: Košnja in priprava sena za sušenje v k.o. Vidonci (foto: K. Malačič).....	58
Slika 53: Kvalifikacijski Natura 2000 vrsti smrdokavra in veliki skovik sta v letu 2019 zasedla 10 % gnezdilnic (foto: T. Koltai, R. Gjergjek).....	59
Slika 54: Postavljanje varovalnih ograj ob regionalni cesti (foto: K. Malačič).....	60
Slika 55: Samice rjavih žab-od L proti D: rosnica, plavček (barska žaba), sekulja (foto: K. Malačič).....	60
Slika 56: Gorski narcis (foto: K. Malačič).....	61
Slika 57: Mednarodno noč netopirjev v Kančevcih je pospremlilo slavnostno odprtje prve razstave o netopirjih v Sloveniji (foto: G. Domanjko).....	62
Slika 58: Par navadnega netopirja (foto: K. Malačič).....	66
Slika 59: Samička malega podkovnjaka z mladičem (foto: K. Malačič).....	66
Slika 60: Rakar sodi med pogoste vrste na Ledavskem jezeru (foto: K. Malačič).....	70
Slika 61: Aktivni rov vodomca ob Veliki Krki (foto: K. Malačič).....	70
Slika 62: Erodirane peščene stene ob Veliki Krki (foto: K. Malačič).....	70
Slika 63: Novo gnezdo v k.o. Šalovci, še brez podstavka (foto: K. Malačič).....	71
Slika 64: Del transekta v k.o. Čepinci (zaraščanje travnikov) (foto: K. Malačič).....	75
Slika 65: Del transekta v k.o. Kobilje (intenzivni travniki)(foto: K. Malačič).....	75
Slika 66: Del zmagovalnega visokodebelnega sadovnjaka iz Andrejcev (foto: K. Malačič).....	79
Slika 67: Iztok iz čistilne naprave, ki je po jarku vpeljan v Malo Krko (foto: K. Malačič).....	80
Slika 68: Bujna razrast združbe <i>Sewage fungus</i> , s prevlado nitaste bakterije <i>Sphaerotilus natans</i> v pritoku Male Krke, kot posledica prekomernega organske onesnaženosti (foto: K. Malačič).....	80
Slika 69: Izkop mulja iz potoka v času mrestenja dvoživk, brez Dovoljenja za poseg v naravo (Vir: Lutra)	81
Slika 70: Deponiranje izkopanega mulja v bližnjem črnojelševem gozdu (vir: Lutra).....	81
Slika 71: Kršitev 28.b člena ZON_a- vožnja z vozili na motorni ali drug lasten pogon vozila v naravnem okolju (Foto: K. Malačič).....	82
Slika 72: Ogled travniških površin upravljanih s strani JZ KPG in ogled ekstenzivnih in biotsko raznovrstnih travnikov (foto: G. Domanjko).....	83
Slika 73: Udeleženci strokovnega posveta o ohranjanju narave ob Evropski zeleni vezi (foto: G. Domanjko).....	84
Slika 74: Udeleženci strokovne ekskurzije med ogledom terena na Češkem (foto: G. Domanjko).....	85
Slika 75: Udeleženci delavnice na gradu Grad (foto: M. Podletnik).....	85

Seznam kart

Karta 1 : Območje zavarovanega območja s statusom Krajinski park Goričko, ekološko pomembno območje in območje Natura 2000 Goričko (SCI in SPA).....	5
--	---

Seznam grafov

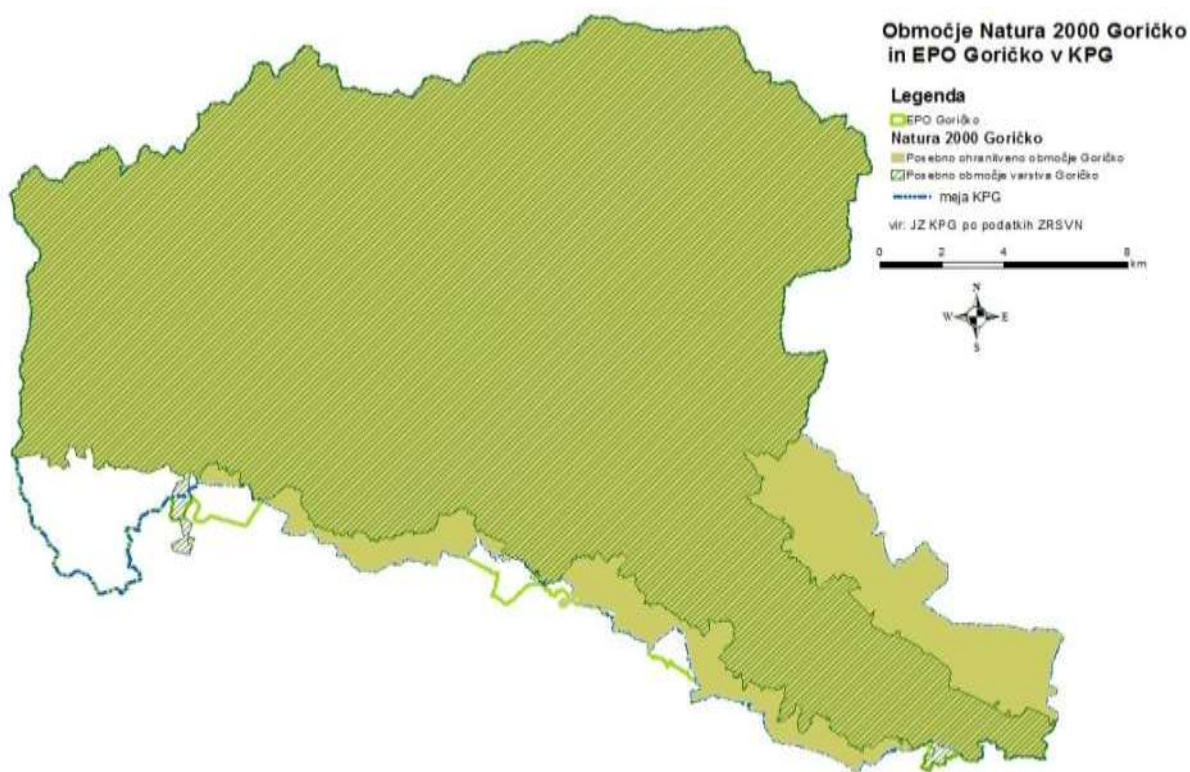
Graf 1: Pregled številčnosti malega podkovnjaka, navadnega netopirja in dolgokrilega netopirja na gradu Grad v 2019.....	64
Graf 2: Pregled številčnosti malega podkovnjaka v zvoniku kapele (kotišče) in v kletih gradu Grad v 2019.	65

1. UVOD

V prilogi 1 k Poročilu o poslovanju Javnega zavoda Krajinski park Goričko v 2019 je podrobnejši opis opravljenih aktivnosti, ki jih je izvajala skupina za varstvo narave in kulturne krajine na območju Krajinskega parka Goričko. Poročilo je pripravljeno po sklopih, nalogah in aktivnostih, kot so bila zapisane v Programu dela za leto 2019, zato je sledljivost zagotovljena.

2. Krajinski park Goričko in območje Natura 2000 Goričko

Območje Krajinskega parka Goričko (46.252 ha) je skoraj v celoti tudi varovano območje Natura 2000, pri čemer posebno ohranitveno območje (SCI) zajema 44.823 ha območja parka in posebno območje varstva (SPA) 40.203 ha KPG. Del območja SPA (46.40 ha) leži izven meja KPG. Po direktivi o ohranjanju ptic je na območju Natura 2000 Goričko varovanih 14 vrst. V skladu direktivo o habitatih je za območje kvalifikacijska 1 rastlinska, 24 živalskih vrst in 7 habitatnih tipov. KPG je tudi ekološko pomembno območje (EPO), ki po površini presega območje KPG, saj vključuje tudi površine na južnem robu parka, ki so varovana območja narave - Natura 2000 in druga območja. Skupna površina EPO je 47.008 ha.

Karta 1 : Območje zavarovanega območja s statusom Krajinski park Goričko, ekološko pomembno območje in območje Natura 2000 Goričko (SCI in SPA)

3. Kvalifikacijske vrste območja Natura 2000 Goričko

Tabela 1: Seznam kvalifikacijskih vrst območja SPA Goričko (SI 5000009)

	Koda vrste	Vrste ptic, za katere je opredeljeno posebno varstveno območje (SPA)
1	A031	bela štoklja (<i>Ciconia ciconia</i>)
2	A075	belorepec (<i>Haliaeetus albicilla</i>)
3	A295	bičja trstnica (<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>)
4	A022	čapljica (<i>Ixobrychus minutus</i>)
5	A030	črna štoklja (<i>Ciconia nigra</i>)
6	A236	črna žolna (<i>Dryocopus martius</i>)
7	A246	hribski škrjanec (<i>Lullula arborea</i>)
8	A234	pivka (<i>Picus canus</i>)
9	A113	prepelica (<i>Coturnix coturnix</i>)
10	A338	rjavi srakoper (<i>Lanius collurio</i>)
11	A232	smrdokavra (<i>Upupa epops</i>)
12	A072	sršenar (<i>Pernis apivorus</i>)
13	A214	veliki skovik (<i>Otus scops</i>)
14	A229	vodomec (<i>Alcedo atthis</i>)

Tabela 2: Seznam kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov območja SCI Goričko (SI3000221)

	Koda vrste	Vrste, za katere je opredeljeno posebno ohranitveno območje (SCI)
1	1014	ozki vrtenec (<i>Vertigo angustior</i>)
2	1032	navadni škržek (<i>Unio crassus</i>)
3	1059	strašničin mravljiščar (<i>Maculinea teleius</i> / <i>Phengaris teleius</i>)
4	1060	močvirski cekinček (<i>Lycaena dispar</i>)
5	1061	temni mravljiščar (<i>Maculinea nausithous</i> / <i>Phengaris nausithous</i>)
6	1065	travniški postavnež (<i>Euphydryas aurinia</i>)
7	1078*	črtasti medvedek (<i>Callimorpha quadripunctaria</i>)
8	1083	rogač (<i>Lucanus cervus</i>)
9	1084*	puščavnik (<i>Osmoderma eremita</i>)
10	1086	škrlatni kukuj (<i>Cucujus cinnaberinus</i>)
11	1098	potočni piškurji (<i>Eudontomyzon</i> spp.)
12	1134	pezdirk (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>)
13	1149	navadna nežica (<i>Cobitis taenia</i>)
14	1167	veliki pupek (<i>Triturus carnifex</i>)
15	1193	hribski urh (<i>Bombina variegata</i>)
16	1303	mali podkovnjak (<i>Rhinolophus hipposideros</i>)
17	1308	širokouhi netopir (<i>Barbastella barbastellus</i>)
18	1310	dolgokrili netopir (<i>Miniopterus schreibersii</i>)
19	1323	veliki navadni netopir (<i>Myotis bechsteinii</i>)
20	1324	navadni netopir (<i>Myotis myotis</i>)
21	1355	vidra (<i>Lutra lutra</i>)
22	4014	močvirski krešič (<i>Carabus variolosus</i>)
23	4030	bakreni senožetnik (<i>Colias myrmidone</i>)
24	4046	veliki studenčar (<i>Cordulegaster heros</i>)
25	1898	kranjska sita (<i>Eleocharis carniolica</i>)

	FFH koda HT	Habitatni tipi, za katere je opredeljeno posebno ohranitveno območje (SCI)
1	91E0*	Obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja (mehkolesna loka); (<i>Alnus glutinosa</i> in <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>).
2	3130	Oligotrofne do mezotrofne stoječe vode z amfibijskimi združbami razredov <i>Littorelletea uniflorae</i> in/ali <i>Isoëto-Nanojuncetea</i> .
3	6210(*)	Polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh (<i>Festuco-Brometalia</i>) (*pomembna rastišča kukavičevk).
4	6410	Travniki s prevladujočo stožko (<i>Molinia spp.</i>) na karbonatnih, šotnih ali glineno-muljastih tleh (<i>Molinion caeruleae</i>).
5	6510	Nižinski ekstenzivno gojeni travniki (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>).
6	9110	Bukovi gozdovi (<i>Luzulo-Fagetum</i>).
7	91L0	Ilirski hrastovo-belogabrovi gozdovi (<i>Erythronio-Carpinion</i>)

Opomba: Zvezdica (*) pred imenom vrste ali habitatnega tipa označuje, da je to prednostna vrsta ali habitatni tip s Priloge II Direktive Sveta 92/43/EGS, z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst.

4. VARSTVENE, UPRAVLJAVSKE IN NADZORNE NALOGE

1. cilj: Ohranjene naravne vrednote

1.1. naloga: Zagotoviti ugodno in/ali izboljšati ohranitveno stanje naravnih vrednot v KPG.

Ad 1.1.a. Spremljanje stanja in izvajanje varstvenih ukrepov na naravnih vrednotah.

V letu 2019 je bilo pregledanih 28 naravnih vrednot od skupno 44 naravnih vrednot na območju KPG (Tabela 3). Na desetih (10) naravnih vrednotah so bil izvedeni različni ukrepi za izboljšanje ali ohranjanje lastnosti naravnih vrednot, na podlagi katerih so bila ta območja določena za naravne vrednote državnega pomena.

Kratek povzetek opisa stanja naravnih vrednot v letu 2019 je podan v Tabeli 4.

Tabela 3: Stanje ohranjenosti NV na območju KPG v letu 2019.

Stanje ohranjenosti NV (28 pregledanih)	Število NV
Dobro stanje	19
Slabo stanje	7
Zelo slabo stanje	2
Kritično stanje	/
Skupno	28

Tabela 4: Stanje ohranjenosti NV na območju KPG v letu 2019.

Ime naravne vrednote:	Adrijanski potok EŠ: 7517
Kratka oznaka:	Desni pritok Velike Krke s pritoki.
Stanje v 2018:	Pregled NV v letu 2018 ni bil opravljen.
Stanje v 2019:	<p>Stanje te NV lahko označimo kot dobro.</p> <p>V letu 2019 je bil na območju NV Adrijanski potok opravljen popis izbranih ITV rastlin (CKFF, 2019). Na območju so bile zabeležene 4 ITV – japonski dresnik, žlezava nedotika, pavlovnija in bambus. Na območju je bila zabeležena najvišja ocena deleža zlate rozge (40 %).</p> <p>Del NV Adrijanski potok je bil popisani tudi z namenom evidentiranja primernih sten za vidro (brežine s koreninskim pletežem itd.) in vodomca (strme brežine). Med popisom zabeležen potočni rak (<i>Astacus astacus</i>).</p>
Datum ogleda:	30.7.2019
Opis pregleda:	Pregled v okviru popisa ITV na NV in popisa primernih habitatov za N2k vrste.
Opravljeni dela na NV:	/
	
<p>Slika 1: Adrijanski potok (foto: K. Vereš)</p>	

Ime naravne vrednote:	Bejčin breg - suhi travniki EŠ: 7429
Kratka oznaka:	Redek habitatni tip in rastišče ogroženih rastlinskih vrst na območju Bejčinega brega, severozahodno od Hodoša.
Stanje v 2018:	Območje NV še z ohranjeno visoko biotsko pestrostjo: V letu 2018 so bile na območju potrjene (poleg vrst, ki so navedene za 2017) naslednje vrste redke vrste; močvirski pisanček (<i>Melitaea diamina</i>), temni pisanček (<i>Melitaea britomartis</i>), planinski pupek (<i>Triturus alpestris</i>).
Stanje v 2019:	Splošno stanje na travnikih ki so v rabi (zasebna last in upravljanje JZ KPG) se počasi izboljšuje, sukcesija se zaustavlja, ITV je tudi manj. Zaskrbnjuje pa je izginotje travniškega postavneža (<i>Euphydryas aurinia</i>), vrsta je bila na zadnje na tem območju zabeležena leta 2015. V okviru monitoringa favne dnevnih metuljev na NV so bile potrjene naslednje redke vrste: močvirski pisanček (<i>Melitaea diamina</i>), temni pisanček (<i>Melitaea britomartis</i>), temni (<i>Phengaris nausithous</i>), strašnič (P. <i>teleius</i>) in sviščev mravljiščar (<i>P. alcon</i>), močvirski pisanček (<i>Lycaena dispar</i>) črni apolon (<i>Parnassius mnemosyne</i>). Potrjene so bile še druge N2k vrste: rjavi srakoper (<i>Lanius collurio</i>), prepelica (<i>Coturnix coturnix</i>), hribski urh (<i>Bombina variegata</i>) in rogač (<i>Lucanus cervus</i>). Območje je zelo pomembno tudi kot rastišče kukavičevk, potrjene so bile naslednje vrste: Jajčastolistni muhovnik (<i>Listera ovata</i>), dolgolistna naglavka (<i>Cephalanthera longifolia</i>), dvolistni vimenjak (<i>Platanthera bifolia</i>), zavita škrbica (<i>Spiranthes spirales</i>), navadna kukavica (<i>Orchis morio</i>), pikastocvetna kukavica (<i>Orchis ustulata</i>) in majska prstasta kukavica (<i>Dactylorhiza majalis</i>).
Datum ogleda:	19.5.2019, 7.6.2019, 19.8.2019, 16.10.2019
Opis pregleda:	Del rednega monitoringa NV na območju KPG, upravljanje z zemljišči v upravljanju JZ KPG, monitoring favne dnevnih metuljev na NV
Opravljen dela na NV:	Varstveni ukrepi – košnja in spravilo biomase (ohranjanje ekstenzivnih travnikov in odstranjevanje tujerodnih invazivnih vrst in delna odstranitev lesnate zarasti) na delu NV, ki je v upravljanju JZ KPG – cca. 4,7 ha in cca. 6 ha v okviru projekta Gorička krajina.
	
<p>Slika 2: Mokrotni travniki-Bejčin breg (foto: K. Malačič)</p>	

Ime naravne vrednote:	Benkova šuma - rastišče grmičastega dišečega volčina 1 EŠ: 907 OP
Kratka oznaka:	Rastišče ogroženega dišečega volčina (<i>Daphne cneorum f. arbusculoides</i>), severozahodno od Hodoša.
Stanje v 2018:	Stanje podobno kot v 2017, večjih sprememb ni bilo opaziti. Praksa mulčanja obcestnih jarkov se nadaljuje (občina je bila ponovno obveščena o rastišču).
Stanje v 2019:	Stanje je podobno kot v prejšnjih letih, Mulčenje nasprotnega brega obcestnih jarkov (to celo nahajališče je na nasprotnem bregu obcestnega jarka) onemogoča bujnejšo razrast posameznim grmičkom, po drugi strani pa mu omogoča ugodne pogoje za rast (mulčenje odstrani tudi konkurenčne lesnate vrste).
Datum ogleda:	8.5.2019
Opis pregleda:	Del rednega monitoringa NV na območju KPG
Opravljeni dela na NV:	/

Slika 3: Grmičasti dišeči volčin (foto: K. Malačič)

Ime naravne vrednote:	Benkova šuma - rastišče grmičastega dišečega volčina 2 (IDENT. ŠT.: 7297 OP)
Kratka oznaka:	Rastišče ogroženega grmičastega dišečega volčina (<i>Daphne cneorum f. arbusculoides</i>), severozahodno od Hodoša.
Stanje v 2018:	Stanje grmičastega dišečega volčina na tej NV se izboljšuje, vsako leto je opaziti nove grmičke in bujnejšo razrast starejših grmičkov. Večji del NV je na zemljišču, ki je v upravljanju JZ KPG z zakupom SKZG. Na delu zemljišča, kjer je rastišče zaposleni biomaso odstranjujejo ročno, ostali del travnika se kosi strojno. Deloma meje NV segajo na sosednje parcele (travnik, gozd), kjer je opazno nazadovanje volčina zaradi zaraščanja z drevesnimi in grmovnimi vrstami.
Stanje v 2019:	Stanje grmičastega dišečega volčina na tej NV se izboljšuje, vsako leto je opaziti nove grmičke in bujnejšo razrast starejših grmičkov. Večji del NV je na zemljišču, ki je v upravljanju JZ KPG z zakupom SKZG. Na delu zemljišča, kjer je rastišče zaposleni biomaso odstranjujejo ročno, ostali del travnika se kosi strojno. Deloma meje NV segajo na sosednje parcele (travnik, gozd), kjer je opazno nazadovanje volčina zaradi zaraščanja z drevesnimi in grmovnimi vrstami. V okviru projekta Gorička krajina je za začetek leta 2020 planirano odstranjevanje lesnate zarasti (rdeči bor) tudi na delu te NV.
Datum ogleda:	8.5.2019, 5.7.2019
Opis pregleda:	Del rednega monitoringa NV na območju KPG, upravljanje z zemljišči v upravljanju JZ KPG
Opravljen dela na NV:	Ročno odstranjevanje lesnate zarasti na rastišču grmičastega dišečega volčina, košnja in spravilo biomase na travniku v neposredni bližini rastišča.

Slika 4: Nepokošen pas na sredini in na robovih kjer so grmički grmičastega dišečega volčina (foto: K. Malačič)

Ime naravne vrednote	Berkovci - mokrotni travniki EŠ: 7306
Kratka oznaka:	Mokrotni travniki ob Ratkovskem potoku pri Berkovcih, severovzhodno od Murske Sobote.
Stanje v 2018:	<p>Stanje v letu 2018 se ni bistveno spremenilo, manjši del NV, ki je še v ekstenzivni rabi je v dobrem stanju. Cca 0,3 ha je tudi v upravljanju JZ KPG, kjer je bil izveden monitoring pred in po košnji; deloma je zlata rozga še prisotna, a je stanje vsako leto nekoliko boljše.</p> <p>Tudi v letu 2018 so bile potrjene tri Natura 2000 vrste metuljev; temni mravljiščar (<i>Phengaris nausithous</i>), strašničin mravljiščar (<i>Phengaris teleius</i>) in močvirski cekinček (<i>Lycaena dispar</i>).</p> <p>Na NV uspevata tudi sibiriska (<i>Iris sibirica</i>) in močvirska perunika (<i>Iris pseudacorus</i>).</p>
Stanje v 2019:	Stanje v letu 2019 je podobno kot prejšnja leta. Večji del NV so vse bolj intenzivirani travniki ali celo njive. Na delu NV (cca 0,30 ha) ki je bil v preteklosti v upravljanju JZ KPG, od leta 2019 naprej pa del projekta Gorička krajina, se stanje izboljšuje (manj je ITV).
Datum ogleda:	20.8.2019
Opis pregleda:	Del rednega monitoringa NV na območju KPG
Opravljen del na NV:	Varstveni ukrepi – košnja in spravilo biomase (ohranjanje ekstenzivnih travnikov in odstranjevanje tujerodnih invazivnih vrst v okviru projekta Gorička krajina.
	
<p>Slika 5: NV Berkovci – mokrotni travniki (foto: M. Podletnik).</p>	

Ime naravne vrednote:	Bodonski potok s pritokoma EŠ: 7530
Kratka oznaka:	Levi pritok Ledave s pritokoma Radovski in Bezjakov potok vzhodno od Ledavskega jezera med Radovci in Zenkovci.
Stanje v 2018:	Pregled NV v letu 2018 ni bil opravljen.
Stanje 2019:	Pregled NV v letu 2019 ni bil opravljen.
Datum ogleda:	/
Opis pregleda:	/
Opravljenjena dela na NV:	/

Slika 6: Bodonski potok (2016) (foto: K. Malačič)

Ime naravne vrednote:	Bukovnica - mokrotni travniki EŠ: 7308
Kratka oznaka:	Mokrotni travniki ob Bukovniškem potoku, desnem pritoku Kobiljanskega potoka severno od Dobrovnika.
Stanje v 2017:	NV v zelo slabem stanju ohranjenosti, saj je več kot 70% površine zaraščeno s tujerodno zlato rozgo (predvsem S od ceste in J del), na SZ močno razširjena pelinolistna ambrozija. Travniške rastline uspevajo le še na dveh travnikih, V od ceste (parc. št. 1893, 1893, 1900) in SV (parc. št. 1902), vendar gre za dokaj intenzivno gojene travnike (gnojene). Zdravilna strašnica (<i>Sanguisorba officinalis</i>), travniška izjevka (<i>Succisa pratensis</i>), prava lakota (<i>Galium verum</i>), kukavičja lučca (<i>Lychnis flos-cuculi</i>), navadni glavinec (<i>Centaurea jacea</i>), navadni čistec (<i>Betonica officinalis</i>), deltasti klinček (<i>Dianthus deltoides</i>) ob robu ceste, sibirski perunika (<i>Iris sibirica</i>) na JV strani, rogoz (<i>Typha spp.</i>), navadni modrin (<i>Polyommatus icarus</i>), navadni lešnikar (<i>Maniola jurtina</i>), navadni pisanček (<i>Melitaea athalia</i>). V grmovni mejici pa par rjavega srakoperja (<i>Lanius collurio</i>) s speljanimi mladiči in rumeni strnad (<i>Emberiza citrinella</i>). Na robu parc. 1908 skopan nov jarek za odvodnjavanje vode, ob njem sinji modrač (<i>Orthetrum brunneum</i>). Pregled NV v letu 2018 ni bil opravljen.
Stanje v 2019:	Stanje NV še vedno v pretežno slabem stanju ohranjenosti zaradi močne razširjenosti ITV – zlata rozga. Ob pregledu je bila večina travnikov sicer pokošena, vendar je bila na največjih površinah še vedno močno opazna razširjena ITV orjaška zlata rozga. V letu 2019 je bila na območju NV opravljena sanacija ceste ter utrditev bankin.
Datum ogleda:	8.11.2019
Opis pregleda:	Pregled opravljen med spremljanjem stanja parkovne infrastrukture.
Opravljeni dela na NV:	/
	
<p>Slika 7: NV Bukovnica – mokrotni travniki z vidno razširjeno ITV zlata rozga</p>	

Ime naravne vrednote:	Bukovniško jezero EŠ: 3696
Kratka oznaka:	Vodni zadrževalnik na Bukovniškem potoku, desnem pritoku Kobiljanskega potoka, severno od Dobrovnika.
Stanje v 2018:	<p>Stanje je podobno kot v letu 2017. Poudarek pri spremljanja stanja te NV v 2018, je bil pregled poveza dvoživk med njihovo spomladansko migracijo, ter pregled številčnosti in vrstne pestrosti dvoživk ob tej NV.</p> <p>Več kot 85 % primerkov zabeleženih dvoživk je pripadalo vrsti navadna krastača (<i>Bufo bufo</i>) najdene pa so bile vse vrste značilne za območje KPG. Izpostaviti je potrebno ponovno najdbo plavčka oz. barske žabe (<i>Rana arvalis</i>).</p> <p>Čeprav ima za dvoživke celotno jezero z okolico zelo velik pomen, pa je potrebno izpostaviti severni predel jezera skupaj z obalnim pasom (vtok Bukovniškega potoka), kjer je zaradi goste lesne obvodne vegetacije (deloma sega tudi v vodo) najpomembnejše območje za razmnoževanje dvoživk (odsotnost rib).</p>
Stanje v 2019:	Stanje podobno kot v preteklih letih. Na mestu se zaradi izvajanja ribolova še vedno izvaja odstranjevanje vej in grmovja na brežinah. Na S delu in manjšem delu na V delu jezera je sicer še ohranjena gosta lesna obrežna vegetacija. Med popisom zabeleženih 25 rac mlakaric.
Datum ogleda:	8.11.2019, 7., 8. 3.2019
Opis pregleda:	Pregled ob preverjanju infrastrukture na območju KPG, spremljanje učinkovitosti ukrepov pri spomladanskih migracijah dvoživk.
Opravljen dela na NV:	Dogovor z občino Dobrovnik glede delne zapore ceste ob NV Bukovniško jezero v času migracije dvoživk .
<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;"> <p>Slika 7: Mestoma ohranjena gosta obrežna zarast nudi skrivališče pticam in dvoživkam</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Slika 8: Bukovniško jezero (foto: M. Podletnik)</p> </div> </div>	

Ime naravne vrednote:	Cankova - rastišče narcis EŠ: 29 OP	
Kratka oznaka:	Rastišče ogroženih belih narcis (<i>Narcissus poeticus</i>) med Korovci in Cankovo na Goričkem.	
Stanje v 2018:	Stanje je podobno kot v letu 2017, kljub temu da območje te naravne vrednote ni na območju za katerega velja OOTT, do dodatnega preoravanja travniških površin ni prišlo. Nekatere travniške površine, kjer se narcise še pojavljajo, so prekomerno pognojene in posledično na njih izvajajo prezgodnjo košnjo (travnik pokošen pred dozorevanjem semen-druga polovica aprila). Narcise se pojavljajo tudi na robovih njivskih površin, predvsem ob melioracijskih jarkih.	
Stanje v 2019:	Stanje podobno kot v letu 2018. Deli naravne vrednote (travniške površine) močno intenzivirane (gnojene) brez narcis, dva travnika relativno ekstenzivna z cvetočimi narcisami. Ocena številčnosti narcis na NV je cca. 600 cvetočih rastlin.	
Datum ogleda:	25.4.2019	
Opis pregleda:	Pregled v okviru pregleda rastišč gorskega narcisa na območju KPG.	
Opravljen del na NV:	/	
		
	Slika 9: Travniki z narcisami	Slika 10: Močno intenziviran in gnojen travnik

Ime naravne vrednote:	Curek EŠ: 7519
Kratka oznaka:	Potok Curek od izvira do meje z R Madžarsko.
Stanje v 2018:	Potok je v dobrem hidrološkem stanju (tudi ob poletnih sušah vodni tok ostane zvezen), zarast je večinoma zvezna in v bližnji preteklosti ni bilo veliko posegov. Zabeležene redke naravovarstveno pomembne vrste: potočni škržek (<i>Unio crassus</i>), potočni rak jelševac (<i>Astacus astacus</i>), veliki studenčar (<i>Cordulegaster heros</i>), navadni močerad (<i>Salamandra salamandra</i>), rjavi srakoper (<i>Lanius colurio</i>), močvirska trstnica (<i>Acrocephalus palustris</i>).
Stanje v 2019:	Pregledan je bil spodnji del potoka v k.o. Središče, ki meji na ekstenzivne travnike, ki so del predloga za novo naravno vrednoto državnega pomena. Potok je v dobrem hidrološkem stanju, vodotok tudi v sušnih poletnih mesecih zvezen. Zarast ob potoku je zvezna. Potrjene naslednje redke/zavarovane vrste: potočni škržek (<i>Unio crassus</i>), potočni rak jelševac (<i>Astacus astacus</i>), rjavi srakoper (<i>Lanius colurio</i>), močvirska trstnica (<i>Acrocephalus palustris</i>).
Datum ogleda:	7.8.2019.
Opis pregleda:	V floristično favnističnih popisih na potencialni naravni vrednoti
Opravljen del na NV:	/

Slika 11: Spodnji del potoka curek (foto: K. Malačič)

Ime naravne vrednote:	Dolenski potok – akumulacija, Hodoško jezero EŠ: 7296
Kratka oznaka:	Akumulacijsko jezero na Dolenskem potoku, levem pritoku Velike Krke, severozahodno od Hodoša.
Stanje v 2018:	Pregled NV v letu 2018 ni bil opravljen.
Stanje 2019:	Stanje NV lahko še vedno označimo kot dobro, čeprav se stanje slabša zaradi stalnega mulčenja nasipa. Na vodni površini se še vedno razrašča lokvanj. Na S delu prihaja do širjenja njivske površine proti vodi – torej na vodno zemljišče, kar bo v prihodnjih letih gotovo imelo negativne vplive na NV zaradi spiranja hranil in drugih kemičnih kmetijskih pripravkov z njivskih površin. Hodoško jezero ima velik pomen za populacijo vider na območju KPG kot prehranjevalni in razmnoževalni habitat. Ob pregledu akumulacije je bil deloma pregledan tudi pritok - Dolenski potok. Ob pregledih so bile opažene naslednje Natura 2000 in druge naravovarstveno pomembne vrste: Vidra (<i>Lutra lutra</i>) - sledi in vidreki, vodomec (<i>Alcedo atthis</i>), čapljica (<i>Ixobrychus minutus</i>), bober (<i>Castor fiber</i>), navadni škržek (<i>Unio crassus</i>) - v pritoku, mokož (<i>Rallus aquaticus</i>).
Datum ogleda:	16.12.2019
Opis pregleda:	V okviru spremljanja stanja habitatov in nahajališč kvalifikacijskih Natura 2000 vrst, zavarovanih vrst rastlin in živali
Opravljen dela na NV:	/

Slika 12: Podrto drevo s strani bobra (foto: K. Malačič)

Ime naravne vrednote:	Grački potok EŠ: 7528
Kratka oznaka:	Levi pritok Ledave južno od gradu Grad na Goričkem do Beznovec.
Stanje v 2018:	Pregled NV v letu 2018 ni bil opravljen.
Stanje 2019:	Pregled stanja dela te NV je bil namenjen delu NV kjer so leta 2016 s strani Direkcije za vode (podizvajalci) odstranili večji del lesnate zarasti ob vodotoku. Po prijavi prekrška na Inšpekcijo za okolje in naravo, so izvedli zasaditev z lesnatimi vrstami, a zaradi ne-vzdrževanja (obžetev sadik) jih je večina propadla. Območje je močno zaraščeno z robido (<i>Rubus</i> sp.), ITV-zlata rozga (<i>Solidago</i> sp.) in japonski dresnik (<i>Fallopia japonica</i>). Od drevesnih vrst se obnavlja vrba (<i>Salix</i> sp.) in v manjši meri črna jelša (<i>Alnus glutinosa</i>). Pred posekom je bil prisoten tudi hrast dob (<i>Quercus robur</i>), katerega obnavljanje za zdaj ni opaziti.
Datum ogleda:	16.12.2019
Opis pregleda:	Pregled stanja dela NV, kjer je leta 2016 bil izveden nedovoljen poseg-posek obvodne lesnate vegetacije.
Opravljen dela na NV:	/
<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;"> <p>Slika 13: Gosta zarast ob strugi Gračkega potoka (foto: K. Malačič)</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Slika 14: ITV ob strugi Gračkega potoka (foto: K. Malačič)</p> </div> </div>	

Ime naravne vrednote:	Grad – mlaka EŠ: 7523 - Kačova mlaka
Kratka oznaka:	Habitat ogroženih živalskih vrst v mlaki severozahodno od Grada na Goričkem.
Stanje v 2018:	Ta NV je v dobrem ekološkem stanju, kemijsko stanje pa je podobno kot v prejšnjih letih, čeprav je opazno nekoliko manj bujno zaraščanje z makrofiti (verjetno pozitivna posledica vsakoletnega odstranjevanja biomase).
Stanje v 2019:	Kljub temu, da je bila mlaka v dobrem ekološkem stanju, so se na JZ KPG odločili za obnovo/ poglobitev mlake, predvsem zaradi odstranitve ITV in zaradi lažjega preprečevanja zaraščanja/kopnenja.
Datum ogleda:	26.2.2019, 28.10.2019
Opis pregleda:	Obnovitev/poglobitev
Opravljen del na NV:	Poglobitev mlake
	
Slika 15: Kačova mlaka pred poglobitvijo (foto: K. Malačič)	Slika 16: Kačova mlaka po poglobitvi (foto: K. Malačič)

Ime naravne vrednote:	Grad - nahajališče bazalta in piroklastitov EŠ: 7338
Kratka oznaka:	Nahajališče olivinovih nodul v bazaltu in piroklastitih v opuščnem kamnolomu severno od Grada na Goričkem.
Stanje v 2018:	Stanje NV dobro, kljub številnim obiskovalcem iz Vulkanije. Ob robu vidni okruški skal zaradi erozije.
Stanje v 2019:	Stanje NV dobro.
Datum ogleda:	24.9.2019
Opis pregleda:	Ogled NV v okviru rednega monitoringa in predpriprave na izvedbo ND.
Opravljen del na NV:	/

Slika 17: Kamnolom Grad v zimskih razmerah (foto: K. Malačič)

Ime naravne vrednote:	Kobilje – brek EŠ: 132
Kratka oznaka:	Brek izjemnih dimenzij pri cerkvi sv. Martina v Kobilju.
Stanje v 2018:	Stanje breka je zadovoljivo.
Stanje v 2019:	Stanje drevesa lahko ocenimo kot dobro v primerjavi s stanjem v preteklosti
Datum ogleda:	29.8.2019
Opis ogleda:	Ogled NV v okviru pregleda parkovne infrastrukture.
Opravljen del na NV:	/

Slika 18: Listi in plodovi breka (foto: K. Malačič)

Ime naravne vrednote:	Kobilje - ekstenzivni travniki EŠ: 7298
Kratka oznaka:	Mokrotni ekstenzivni travniki na poplavnem območju Kobiljanskega potoka, zahodno od Kobilja.
Stanje v 2018:	V dobrem ekološkem stanju predvsem del v upravljanju JZ KPG – prisotnost rumene maslenice. 30.5.2018 je bila na območju NV zamenjana obstoječa pojasnjevalna tabla z označevalno tablo Kobilje – ekstenzivni travniki. Stanje je podobno kot v letu 2017. Večina naravovarstveno pomembnih redkih vrst, ki so bile zabeležene v 2017 so bile potrjene tudi v letu 2018. Nekoliko zaskrbljujoča je bila odsotnost Natura 2000 vrst: temni mravljiščar (<i>Phengaris nausithous</i>), strašničin mravljiščar (<i>Phengaris teleius</i>). Zato bo nujno stanje te NV v naslednjih letih preverjati v času pojavljanja obeh vrst.
Stanje v 2019:	Stanje te NV lahko označimo kot slabo. Kljub temu da so redke vrste še prisotne, sta dva nasprotujoča si dejavnika ogrožanja vse bolj prisotna. Posamezni deli NV so v različnih sukcesijskih fazah, med tem ko je večji del NV vse bolj intenziviran (umetna gnojila, gnojnica, večkratna košnja, preoravanje travnikov.
Datum ogleda:	7.6.2019, 20.6.2019, 1.7.2019, 18.7.2019, 5.8.2019, 20.8.2019
Opis pregleda:	Pregledi so bili opravljeni v okviru monitoringa dnevnih metuljev na dveh izbranih transektih. Posamezni deli NV se hitro zraščajo z ITV in lesnatimi vrstami, na večini drugih delov te NV pa je prisotna močna intenzifikacija travnikov. Na cca. 1 ha travnikov, ki so v upravljanju JZ KPG se stanje travnikov izboljšuje. Populacija mravljiščarjev je bila tudi v letu 2019 zelo majhna (popisana sta bila le po en osebek obeh vrst).
Opravljenih del na NV:	Na delu NV ki je v upravljanju JZ KPG (cca. 1 ha) je bila opravljena pozna košnja prilagojena mravljiščarjem in odstranitev pokošene biomase
	
<p>Slika 19: Intenzivni travniki na območju NV Kobilje-ekstenzivni travniki (foto: K. Malačič)</p>	

Ime naravne vrednote:	Kobilje – skorš EŠ: 133
Kratka oznaka:	Skorš izjemnih dimenzij jugozahodno od Kobilja.
Stanje v 2018:	30.5.2018 je bila na območju NV zamenjana obstoječa pojasnjevalna tabla z označevalno tablo NV Kobilje – skorš. Drevo v zelo slabem, kritičnem stanju zaradi napada lesne glive, ki povzroča tudi sušenje krošnje.
Stanje v 2019:	/
Datum ogleda:	/
Opis ogleda:	/
Opravljena dela na NV:	/

Slika 20: Skorš v Kobilju (foto: K. Malačič)

Ime naravne vrednote:	Košeri – bukev EŠ: 6982
Kratka oznaka:	Bukev izjemnih dimenzij južno od Ivanjševca.
Stanje v 2018:	Drevo je v dobrem stanju (vizualna ocena), vendar je glede na prisotnost mravelj in črnino drevo v fazi propadanja.
Stanje v 2019 :	/
Datum ogleda:	/
Opis pregleda:	/
Opravljen del na NV:	/

Slika 21: Košeri bukev (foto: K. Malačič)

Ime naravne vrednote:	Ledava EŠ: 2014
Kratka oznaka:	Ledava med državno mejo in Nuskovo.
Stanje v 2018:	Stanje NV dobro, saj je dobro ohranjeno obvodno zarastjo – veliko glavatih vrb s potrjeno prisotnostjo varovane Natura 2000 vrste puščavnik. V zgornjem delu (pri meji) so mestoma močno razraščeni neofiti – predvsem žlezava nedotika.
Stanje v 2019:	/
Datum ogleda:	/
Opis pregleda:	/
Opravljen dela na NV	/
	
<p>Slika 22: Ledava nad kamnolomom (foto: K. Malačič)</p>	

Ime naravne vrednote:	Ledavsko jezero EŠ: 2016 V
Kratka oznaka:	Zadrževalnik visokih voda Ledave, s stalno ojezeritvijo južno od Pertoče, severozahodno od Murske Sobote.
Stanje v 2018:	V 2018 se je poleg stanja habitata redkih in ogroženih vrst, v okviru naravovarstvenega nadzora spremljalo tudi mikrobiološko stanje (cvetenje vode zaradi onesnaženosti in nizkega vodostaja). Ekološko (glede na vrste) je stanje te NV zelo dobro, saj se habitat primeren za zgoraj naštetih vrst celo povečuje (trstičje, rogozovje, lesna zarast), čeprav na določenih delih, kjer je vodostaj višji, vrbe propadajo. Vse vrste, ki so navedene za leto 2017, so bile potrjene tudi v letu 2018 (ostale vrste so navedene v drugih poglavjih tega poročila). Zelo pomembna je tudi potrditev mrestenja večjega števila primerkov barske žabe oz plavčka (<i>Rana arvalis</i>). Zaskrbljujoče je kemijsko in mikrobiološko stanje vode v jezeru (verjetno posledica pretiranega vnosa hranilnih snovi in onesnaževal iz kmetijskih in gospodinjstvih odpadkov-slabo delovanje čistilnih naprav na reki Ledavi), saj ob nizkem vodostaju in višjih temperaturah prihaja do prekomernega razmnoževanja fitoplanktona (tudi cianobakterij), kar privede do cvetenja jezerske vode. Ta pojav potencialno predstavlja večjo nevarnost za zdravje ljudi in živali.
Stanje v 2019:	Ekološko stanje NV je dobro. Ob pregledih so bile opažene naslednje Natura 2000 in druge redke in ogrožene vrste: vidra (<i>Lutra lutra</i>) (sledi in vidreki), bober (<i>Castor fiber</i>), vodomec (<i>Alcedo atthis</i>), čapljica (<i>Ixobrychus minutus</i>), kvakač (<i>Nycticorax nycticorax</i>), bičja trstnica (<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>), belorepec (<i>Haliaeetus albicilla</i>), ostale vrste so navedene v drugih poglavjih (ptice, dvoživke). Do cvetenja (prekomerne namnožitve cianobakterij) v letu 2019 ni prišlo.
Datum ogleda:	1 x na mesec
Opis pregleda:	Pregledi te NV so del monitoringa habitata vodnih ptic in del naravovarstvenega nadzora.
Opravljenih del na NV:	/
	
<p>Slika 23: Severni del Ledavskega jezera-terciarni pragozd belega vrbovja (foto: K. Malačič)</p>	

Ime naravne vrednote:	Lončarovci - mokrotni travniki EŠ: 7305
Kratka oznaka:	Mokrotni ekstenzivni travniki ob potoku Curek južno od Lončarovcev, severovzhodno od Murske Sobote
Stanje v 2018:	Stanje te NV se v letu 2018 ni bistveno spremenilo. Poleg navedenih vrst za leto 2017, so bile na monitoringih te NV popisane še naslednje redke in zavarovane vrste: sibirski perunika (<i>Iris sibirica</i>), močvirski perunika (<i>Iris pseudacorus</i>), majski prstasti kukavica (<i>Dactylorhiza majalis</i>), močvirski pisanček (<i>Melitaea diamina</i>), temni pisanček (<i>Melitaea britomartis</i>), jetičnikov pisanček (<i>Melitaea aurelia</i>), temni mravljiščar (<i>Phengaris nausithous</i>), rjavi srakoper (<i>Lanius colurio</i>), pisana smrdokavra (<i>Upupa epops</i>).
Stanje v 2019:	/
Datum ogleda:	/
Opis pregleda:	/
Opravljen del na NV:	/
	
<p>Slika 24: Travniki z zdravilno strašnico in travniško izjevko (foto: M. Podletnik).</p>	

Ime naravne vrednote:	Lukaj potok EŠ: 2017
Kratka oznaka:	Levi pritok Ledave na območju med Gornjimi in Dolnjimi Slaveči severovzhodno od Ledavskega jezera.
Stanje v 2018:	V letu 2018 je ta NV bila pregledana v k.o. Gornji Slaveči, kjer je bober (<i>Castor fiber</i>) s podrtimi drevesi in vejevjem zajezil del potoka.
Stanje v 2019:	/
Datum ogleda:	/
Opis pregleda:	/
Opravljen del na NV	/

Slika 25: Plazišče na bregu Lukaj potoka (foto: K. Malačič)

Ime naravne vrednote:	Mala Krka EŠ: 7494
Kratka oznaka:	Mala Krka s pritoki od izvira do meje z Madžarsko, vključno s Križevskim jezerom.
Stanje v 2018:	V letu 2018 je bil pregledan del potoka Mala Krka, ki trenutno še ni NV, a je v pripravi predlog za razširitev območja NV tudi na ta del. Pregled je bil namenjen zbiranju podatkov za razširitev. V tem delu je stanje vode (po vizualni oceni in brez vonja) zadovoljivo, obvodna zarast je do sredine k.o. Domanjševci tudi večinoma zvezna, na treh lokacijah so ohranjeni rokavi stare struge. Tudi dolvodno proti meji z Madžarsko se stanje obvodne zarasti izboljšuje.
Stanje v 2019:	Stanje lahko ocenimo kot dobro, kljub organskemu onesnaževanju (odložena pokošena biomasa na bregovih Male Krke, slabo delujoče čistilne naprave, spiranje s kmetijskih površin, kurjenje odpadkov na bregovih Male Krke). Obvodna zarast je v zgornjem delu NV zvezna in v dobrem stanju, v k.o. Domanjševci pa se obnavlja. V letu 2019 so bile potrjene naslednje redke in zavarovane vrste v ali ob Mali Krki: potočni rak jelševac (<i>Astacus astacus</i>), rjavi srakoper (<i>Lanius colurio</i>), močvirska trstnica (<i>Acrocephalus palustris</i>), bober (<i>Castor fiber</i>) in vidra (<i>Lutra lutra</i>).
Datum ogleda:	
Opis pregleda:	V okviru opravljanja neposrednega nadzora v naravi
Opravljen del na NV:	/
	
<p>Slika 26: Obnavljanje obvodne zarasti na reguliranem delu Male Krke (foto: K. Malačič)</p>	

Ime naravne vrednote:	Markovci - pravi kostanj EŠ: 7004
Kratka oznaka:	Pravi kostanj izjemnih dimenzij v Markovcih, severovzhodno od Murske Sobotе.
Stanje v 2018:	Stanje te NV je kritično, saj je kostanj že skorajda odmrl, vendar pa iz korenine oz. spodnjega dela debla izraščata dve nova poganjka. V starem deblu je v letu 2018 gnezdil par velikega skovika. En osebek in mladiča so zaposleni DOPPS obročkali.
Stanje v 2019:	/
Datum ogleda:	/
Opis pregleda:	/
Opravljenе dela na NV:	/

Slika 27: Ostanke kostanja z gnezdом velikega skovika (foto: K. Malačič)

Ime naravne vrednote:	Motvarjevci - ekstenzivni travniki 1 EŠ: 7299
Kratka oznaka:	Kompleks mokrotnih ekstenzivnih travnikov zahodno od Motvarjevcev, severno od Dobrovnika.
Stanje v 2018:	Na območju NV je bilo opravljeno načrtno iskanje gnezd gosenic travniškega postavneža. Skupno je bilo najdenih 17 gnezd, katerim je bila kasneje prilagojena tudi košnja. V letu 2018 je JZ KPG v upravljanje od SKZG RS prevzel še dodatnih 2,3 ha travnikov, ki so bili v opuščanju in se s košnjo na njih izboljšal stanje.
Stanje v 2019:	Stanje na NV se izboljšuje in lahko označimo stanje te NV kot dobro. Velik del travniških površin je v neposrednem upravljanju JZ KPG (v okviru rednega dela in projekt Gorička krajina). Površina zaraščenih površin z ITV se zmanjšuje, širita se rumena maslenica (<i>Hemerocallis lilioasphodelus</i>) in sibirsko peruniko (<i>Iris sibirica</i>). Na močvirskem svišču (<i>Gentiana pneumonanthe</i>) je potrjena prisotnost sviščevega mravljiščarja (<i>Phengaris alcon</i>), spomladi je pogosta majska prstasta kukavica (<i>Dactylorhiza majalis</i>). Velikost populacije travniškega postavneža (<i>Euphydryas aurinia</i>) v letu 2019 je ocenjena na 740 primerkov. Druge potrjene redke vrste na območju te NV: Temni (<i>Phengaris nausithous</i>) in strašničin mravljiščar (<i>P. teleius</i>), močvirski cekinček (<i>Lycaena dispar</i>), črni apolon (<i>Parnassius mnemosyne</i>), rjavi srakoper (<i>Lanius collurio</i>), močvirsko (<i>Acrocephalus palustris</i>), rečni cvrčalec (<i>Locustella fluviatilis</i>).
Datum pregleda :	2.5.2019, 6.6.2019, 7.8.2019, 25.10.2019,
Opis pregleda:	Več pregledov v okviru upravljanja travniških zemljišč ter ciljnega upravljanja s kvalifikacijsko N2k vrsto travniški postavnež.
Opravljena dela na NV:	Košnja in spravilo biomase: <ul style="list-style-type: none"> - v okviru rednega dela: 4,55 ha - v okviru porabe sredstev Podnebnega sklada: 2,4 ha - v okviru projekta Gorička krajina: 1,8 ha - sklenitev pogodb o varstvu travniškega postavneža na 2,3 ha.
<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;"> <p>Slika 28: Ekstenzivni mokrotni travniki s sibirsko peruniko (foto: M. Podletnik)</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Slika 29: Gnezdo gosenic travniškega postavneža (foto: K. Vereš)</p> </div> </div>	

Ime naravne vrednote:	Motvarjevci - ekstenzivni travniki 2 EŠ: 7300
Kratka oznaka:	Mokrotni ekstenzivni travniki zahodno od Motvarjevcev, severno od Dobrovnika.
Stanje v 2018:	Pregled NV v letu 2018 ni bil opravljen.
Stanje v 2019:	/
Datum ogleda:	/
Opis pregleda:	/
Opravljen del na NV:	/

Slika 30: Kritično stanje NV Motvarjevci – ekstenzivni travniki 2 (foto: G. Domanjko).

Ime naravne vrednote:	Nuskova - slatinski vrelec EŠ: 7524
Kratka oznaka:	Izvir mineralne vode v Nuskovi, severozahodno od Murske Sobote.
Stanje v 2018:	Stanje NV dobro. V letu 2018 je bila zamenjana pojasnjevalna tabla v bližini vrelega. V okviru projekta Gorička krajina je bil izveden pregled glavatih vrb z namenom ugotavljanja razširjenosti puščavnika (<i>Osmoderma eremita</i>), med drugim je bila vrsta potrjena tudi v glavatih vrbah neposredno ob NV.
Stanje v 2019:	Stanje NV dobro.
Datum ogleda:	24.9.2019
Opis pregleda:	Del rednega monitoringa NV na območju KPG.
Opravljen dela na NV:	/

Slika 31: NV Slatinski vrelec v Nuskovi (foto: M. Podletnik)

Ime naravne vrednote:	Pertoča - mokrotni travniki EŠ: 7304
Kratka oznaka:	Mokrotni travniki na poplavnem območju Ledavskega jezera pri Pertoči, severozahodno od Murske Sobote.
Stanje v 2018:	Stanje te NV je bilo v letu 2018 podobno kot v prejšnjih letih, povečane intenzifikacije ni opaziti, na južnem predelu NV, kjer je zaradi stoječe vode kmetijska obdelava otežena, se opazi, da sukcesija počasi napreduje; grmičasto razrastle pepelnato sive vrbe. Potrjene so naslednje redke zavarovane vrste: sibirski perunika (<i>Iris sibirica</i>), močvirski perunika (<i>Iris pseudacorus</i>), bičja trsnica (<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>), močvirski trsnica (<i>Acrocephalus palustris</i>), močvirski uharica (<i>Asio flammeus</i>), rjavi srakoper (<i>Lanius colurio</i>). Kljub temu, da se na posameznih predelih NV zdravilna strašnica (<i>Sanguisorba officinalis</i>) pojavlja v velikih gostotah, strašničin mravljiščar (<i>Phengaris teleius</i>) ni bil potrjen. Vzrok je verjetno odsotnost gostiteljskih mravelj.
Stanje v 2019:	Kljub napredovali sukcesiji z grmičasto razraslo pepelnato sivo vrbo, lahko stanje označimo kot dobro. Potrjene so naslednje redke zavarovane vrste: sibirski perunika (<i>Iris sibirica</i>), močvirski perunika (<i>Iris pseudacorus</i>), bičja trsnica (<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>), močvirski trsnica (<i>Acrocephalus palustris</i>), rjavi srakoper (<i>Lanius colurio</i>). Travniki so tudi nahajališče navadnega podraščeca (<i>Aristolochia clematitis</i>) ki je hranilna rastlina petelinčka (<i>Zerynthia polyxena</i>), v naslednjih letih bo potrebno zvišati število pregledov te NV tudi zaradi te vrste metulja.
Datum ogleda:	9.5.2019
Opis pregleda:	Del rednega monitoringa NV na območju KPG
Opravljena dela na NV:	Preverjanje in popravilo lovilnih prež – sodelovanje s prostovoljci DOPPS.
<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;"> <p>Slika 32: Mokrotni travniki severno od Ledavskega jezera (foto: K. Malačič)</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Slika 33: Navadni podraščec (foto: K. Malačič)</p> </div> </div>	

Ime naravne vrednote:	Pertoča - rastišče narcis EŠ: 7401 OP
Kratka oznaka:	Rastišče ogroženih belih narcis (<i>Narcissus poeticus</i>) zahodno od Pertoče, severozahodno od Murske Sobotne.
Stanje v 2018:	Stanje te NV je zelo dobro, gostota narcis se skozi leta povečuje. Del NV, ki ni v KOPOP operaciji, je JZ KPG s sklenitvijo pogodbe o varstvu ponovno prenesel v upravljanje.
Stanje v 2019:	Stanje te NV je zelo dobro, gostota narcis se skozi leta povečuje.
Datum ogleda:	8.5.2019
Opis pregleda:	Pregled opravljen v okviru pregleda rastišč narcis v letu 2019.
Opravljen dela na NV:	Košnja in spravilo biomase.
<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;"> <p>Slika 34: Velika številčnost gorskega narcisa (foto: K. Malačič)</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Slika 35: NV je v upravljanju JZ KPG (foto: M. Podletnik)</p> </div> </div>	

Ime naravne vrednote:	Peskovski potok EŠ: 7516
Kratka oznaka:	Desni pritok Velike Krke od izvira do Šalovcev.
Stanje v 2018:	Pregled NV v letu 2018 ni bil opravljen.
Stanje v 2019:	Stanje NV pretežno dobro. Lokalno močno razširjene ITV rastline, mestoma prihaja do obdelovanja kmetijskih zemljišč tik do obrežne vegetacije. V preteklosti so bili tudi primeri navoza gradbenega materiala na brežine.
Datum ogleda:	1.8.2019
Opis pregleda	Pregled opravljen ob popisu primernih habitatov za kvalifikacijske N2k vrste.
Opravljena dela na NV:	/

Slika 36: Primerna stena za vodomca na območju NV Peskovski potok (foto: K. Vereš)

Ime naravne vrednote:	Povesi - mokrotni travniki EŠ: 7307
Kratka oznaka:	Mokrotni travniki južno od vasi Lucova pri Adrijancih na Goričkem.
Stanje v 2018:	Pregled NV v letu 2018 ni bil opravljen.
Stanje v 2019:	Ta NV je v zelo slabem stanju. Večji del NV je zelo intenziviran, del pa celo preoran (najemniki/lastniki s certifikatom za ekološko kmetovanje).
Datum ogleda:	25.4.2019
Opis pregleda:	Del rednega monitoringa NV na območju KPG
Opravljenih del na NV:	/

Slika 37: Preorani travniki na območju NV Povesi (foto: K. Malačič)

Ime naravne vrednote:	Ratkovski potok EŠ: 7529
Kratka oznaka:	Levi pritok Kobiljanskega potoka severozahodno od Kobilja na Goričkem.
Stanje v 2018:	Pregledan zgornji del potoka do Panovcev. Do Panovcev oz. do mesta, kjer potok priteče do asfaltne ceste je brez vode. Na tem mestu sta dve mlaki. V potoku razen vodnih drsalcev ni zaslediti drugih živali. V mlakah vodni hrošči - kozaki.
Stanje v 2019:	Ta NV je tipični primer potokov na Goričkem, ki ob poletnih sušah običajno presahnejo (čeprav stari podatki o vrstah v tem potoku kažejo na to, da potok ni presihal). Lesna zarast ob tej NV večinoma zvezna in v dobrem stanju. Večjih onesnaževalcev ob tej NV ni.
Datum ogleda:	16.8.2018, 16,12.2019
Opis pregleda:	Del rednega monitoringa NV na območju KPG
Opravljen del na NV:	/
	
<p>Slika 38: Mrtvi rokavi ob ratkovskem potoku v k.o. Kančevci (foto: K. Malačič)</p>	

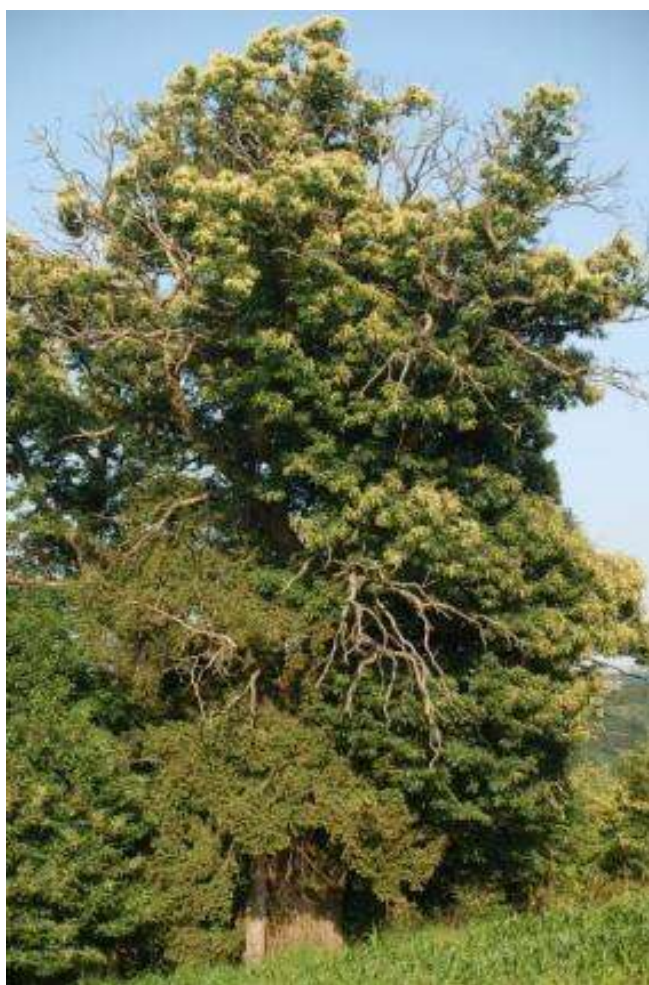

Ime naravne vrednote:	Slatinska graba - izvir slatine EŠ: 7535
Kratka oznaka:	Izvir mineralne vode v Slatinski grabi, severozahodno od Murske Sobote.
Stanje v 2018:	Stanje je enako kot v letu 2006. Stanje lahko ocenimo kot dobro. Slatina meži iz cevi. Opazne so železove spojine in ogljikovodiki, verjetno naravnega izvora.
Stanje v 2019:	
Datum ogleda:	/
Opis pregleda:	/
Opravljen del na NV:	/

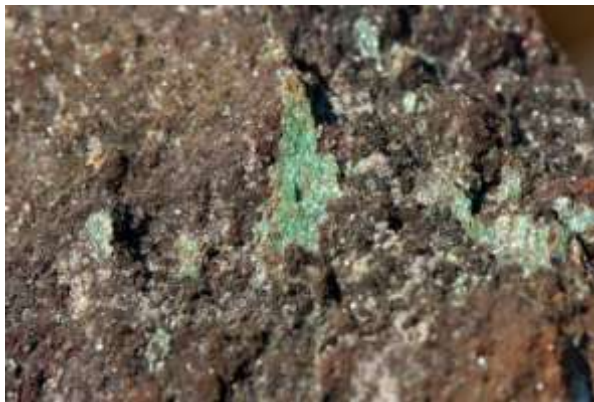

Slika 39: Izvir slatine v slatinski grabi v k.o. Ocinje (foto: K. Malačič)

Ime naravne vrednote:	Sombotel – domači kostanj EŠ: 7005
Kratka oznaka:	Pravi kostanj izjemnih dimenzij v Gerlincih, zahodno od Ledavskega jezera.
Stanje v 2018:	Stanje te NV dobro. Deloma je prisotno sušenje večjih vej kot posledica Kostanjevega raka (<i>Cryphonectria parasitica</i>), vendar je drevo v primerjavi z drugimi drevesi iste vrste v boljšem stanju. Kostanjeva šiškarica (<i>Dryocosmus kuriphilus</i>) ni bila zabeležena
Stanje v 2019:	/
Datum pregleda:	/
Opis pregleda:	
Opravljen del na NV:	/

Slika 40: Sombotel kostanj (foto: K. Malačič)

Ime naravne vrednote:	Sotinski breg EŠ: 7531	
Kratka oznaka:	Krajinsko in geomorfološko pomemben hrib na skrajnem severnem delu Goriškega, ob meji z Avstrijo.	
Stanje v 2018:	Na delu, kjer se izkopava tehnični kamen, se z izrabo nadaljuje in je v letu 2018 koncesionar z uredbo dobil rudarsko pravico za izkoriščanje do leta 2023. Na območju kamnoloma zabeleženi primerki ITV Davidove budleje (<i>Buddleja davidii</i>). Na ostalem delu NV se izvaja večinoma kmetijsko-gozdarska raba, na vrhu tudi turistična ob stolpu in avtomatski meteorološki postaji s katero upravlja JZ KPG. Ob mejnem prehodu z Avstrijo postavljena tabla s prikazom velike uharice, ki je bila opažena v kamnolomu.	
Stanje v 2019:	Stanje lahko ocenimo kot slabo, saj širitev kamnoloma za pridobivanje tehničnega kamna zelo negativno vpliva na geomorfologijo najvišjega vrha Pomurja, cel zahodni del hriba je geološko nestabilen. Širitev kamnoloma je bilo poleti ustavljena zaradi arheoloških najdbe bronastodobne naselbine, ki je zaščitena z nasipom iz kamnitega drobirja.	
Datum ogleda:	16.12.2019	
Opis pregleda:	Del rednega monitoringa NV na območju KPG	
Opravljen del na NV:	/	
		
	Slika 41: Širitev kamnoloma-odstranitev vrhnjega sloja (foto: K. Malačič)	Slika 42: Mineral zelene sljude-fuchsit_najden v kamnolomu Sotina (foto: K. Malačič)

Ime naravne vrednote:	Tetajni breg - pravi kostanj 1,2 EŠ: 7001
Kratka oznaka:	Pravi kostanj izjemnih dimenzij južno od Križevcev.
Stanje v 2018:	Stanje kostanja se vidno poslabšuje. JZ KPG je pridobil predračun za arboristično rez drevesa, ki ga je poslal na ZRSVN.
Stanje v 2019:	Stanje kostanja 1 slabo, zato v letu 2019 opravljena sanitarno arboristična rez z namenom zmanjšanja bremena teže suhih vej za zmanjšanje nevarnosti vetroloma kostanja, ki je sicer še vedno prizadet zaradi napada kostanjeve šiškarice.
Datum ogleda:	18.5.2019, 17.9.2019
Opis pregleda:	Pregled opravljen v okviru izvedbe varstvenih ukrepov.
Opravljena dela na NV:	Opravljena arboristična sanitarna rez v skladu s strokovnim mnenjem ob prisotnosti predstavnika ZRSVN.

Slika 43: Tetajni kostanj 2 pred in po arboristični rezi (foto: G. Domanjko).

Ime naravne vrednote:	Trdkova – graden EŠ: 7008
Kratka oznaka:	Graden izjemnih dimenzij vzhodno od Trdkove, severovzhodno od Kuzme.
Stanje v 2018:	Pregled NV v letu 2018 ni bil opravljen.
Stanje v 2019:	Stanje NV lahko označimo kot dobro, krošnja bujna. Mestoma suhe veje, predvsem na J strani krošnje nad cesto, kar je najverjetneje posledica bližine ceste. Na mestu odstranjene veje izrašča parazitska lesna gliva. Na posameznih mestih so na skorji vidni znaki okužbe z različnimi vrstami gliv. Zaradi tega priporočljivo redno spremljanje stanja NV.
Datum ogleda:	24.12.2019
Opis pregleda:	Del rednega monitoringa NV na območju KPG
Opravljenih del na NV:	/

Slika 44: Hrast graden v k.o. Trdkova
(foto: K. Malačič)

Slika 45: Različne vrste zajedavskih gliv na NV
(foto: K. Malačič)

Ime naravne vrednote:	Velika Krka EŠ: 7495
Kratka oznaka:	Velika Krka s pritoki med izvirom in Šalovci.
Stanje v 2018:	<p>Pregled te NV (ta del je še v postopku spremembe mej NV) je bil namenjen pregledu gnezdilnih habitatov, peščenih sten za vodomca. Ob visokih vodah prihaja pogosto do erozije sten, a je primernih sten veliko na odsekih, ki jih v preteklih letih niso utrdili s kamnometi. Sočasno se je preverilo tudi stanje vode (ekološko in hidrolško) in stanje zarasti. Vodni tok je bil avgusta kljub suši zvezen, potrjene so bile različne živalske vrste, ki so pomemben plen vodomca. Obvodna zarast je kljub večkratnim posegom s strani Direkcije za vode (podizvajalcev) še zvezna in v dobrem stanju.</p> <p>Ob strugi se mestoma v večji gostoti pojavljajo tujerodne vrste: oljna bučka (<i>Echinocystis lobata</i>), robinija (<i>Robinia pseudoacacia</i>), zlata rozga (<i>Solidago sp.</i>).</p>
Stanje v 2019:	<p>Kljub pogostim posegom v strugo in bregove (2018 in 2019 nov most) lahko stanje te NV ocenimo kot dobro. Stanje je primerljivo s stanjem v 2018.</p> <p>Potrjene naslednje redke vrste ob in v Veliki Krki : potočni škržek (<i>Unio crassus</i>), potočni rak (<i>Astacus astacus</i>), pezdirk (<i>Rhodeus amarus</i>), potočni piškur (<i>Eudontomyzon spp</i>), vodomec (<i>Alcedo atthis</i>), slavec (<i>Luscinia megarhynchos</i>), vidra (<i>Lutra lutra</i>), bober (<i>Castor fiber</i>).</p>
Datum ogleda:	19.7.2019
Opis pregleda:	Spremljanje stanja te NV se je izvedlo v okviru spremljanja stanja habitatov Natura 2000 vrst (vodomec).
Opravljen dela na NV:	/
<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;"> <p>Slika 46: Sonaravno ohranjeni del Velike Krke (foto: K. Malačič)</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Slika 47: Aktivni gnezdilni rov Vodomca v stenah ob Veliki Krki (foto: K. Malačič)</p> </div> </div>	

Ime naravne vrednote:	Vreje - suhi travniki EŠ: 7430
Kratka oznaka:	Redek habitatni tip in rastišče ogroženih rastlinskih vrst vzhodno od Vreje pri Markovcih, severozahodno od Hodoša na Goričkem.
Stanje v 2018:	Stanje NV dobro. Njivskih površin na območju NV relativno malo, večinoma travniki HT 6510 in v manjšem delu 6210. Na JV delu travniška površina v zaraščanju (HT 6510x6210) – potencialna površina za projekt kohezijske politike; na površini tudi manjši kup komunalnih odpadkov. V osrednjem delu v zaraščanju ena travniška površina – močno zaraščena z zlato rozgo, ki se širi na sosednje travnike HT 6510 (lastnik v MS) ter opuščena njivska površina, ki se zarašča z ambrozijo in zlato rozgo. Nekateri travniki malo gnojeni, pestrost rastlin še visoka. Opazna je poškodovanost travne ruše zaradi suše. Suh travnik na SZ: srednji trpotec (<i>Platango media</i>), deltasti klinček (<i>Dianthus deltoides</i>), navadni modrin (<i>Polyommatus icarus</i>), mali okarček (<i>Coenonympha pamphilus</i>), belolisi okarček (<i>Coenonympha glycerion</i>), navadni pisanček (<i>Melitaea athalia</i>), gospica (<i>Argynnis paphia</i>), lešnikar (<i>Maniola jurtina</i>). Travniki v osrednjem in V delu NV: deltasti klinček (<i>Dianthus deltoides</i>), zdravilna strašnica (<i>Sanguisorba officinalis</i>), pehtranov rman (<i>Achillea ptarmica</i>), okroglostna zvončica (<i>Campanula rotundifolia</i>), navadni modrin (<i>Polyommatus icarus</i>), mali okarček (<i>Coenonympha pamphilus</i>), navadni pisanček (<i>Melitaea athalia</i>), gospica (<i>Argynnis paphia</i>), lešnikar (<i>Maniola jurtina</i>), rdeči pisanček (<i>Melitaea didyma</i>), frfotavček (<i>Leptidea sinapis</i>), močvirski cekinček (<i>Lycaena dispar</i>), rjavi srakoper (<i>Lanius collurio</i>).
Stanje v 2019:	/
Datum pregleda:	/
Opis pregleda:	/
Opravljen del na NV:	Izvedba varstvenih ukrepov na 0,66 ha travnikov v lasti RS v okviru projekta Gorička krajina.
	
<p>Slika 48: Nižinski ekstenzivni travniki na območju NV Vreje - suhi travniki (foto: M. Podletnik).</p>	

Ime naravne vrednote:	Zgornje Kobilje – gozd EŠ: 7525
Kratka oznaka:	Gozd v Zgornjem Kobilju, severovzhodno od Dobrovnika.
Stanje v 2016:	Stanje NV je dobro. Očitnih razlik v primerjavi z stanjem NV v 2015 ni opaziti. Proces odmiranja pionirskih drevesnih vrst (breza, rdeči bor) se počasi nadaljuje. Prazen prostor zapolnjujejo drevesa navadnega (belega) gabra in bukve. Ni opaziti sledov poseka dreves (na robovih NV in gozdnega rezervata).
Stanje v 2019:	/
Datum pregleda:	/
Opis pregleda:	/
Opravljen del na NV:	/
	
<p>Slika 49: Gozdni rezervat v Kobilju.</p>	

Ime naravne vrednote:	Zlata jama - rdeči bor EŠ: 7012
Kratka oznaka:	Rdeči bor na Zlati jami jugozahodno od Kobilja.
Stanje v 2018:	Pregled NV v letu 2018 ni bil opravljen.
Stanje v 2019:	/
Datum ogleda:	/
Opis ogleda:	/
Opravljenega dela na NV	/
	
<p>Slika 50: NV Zlata jama - rdeči bor (foto: G. Domanjko).</p>	

Večina ukrepov za izboljšanje ali ohranjanje lastnosti naravnih vrednot je bila usmerjana na vzdrževanje ekstenzivnih travnikov v dobrem ekološkem stanju s košnjo in spravilom biomase v primernem časovnem obdobju. Ukrepi so bili izvedeni deloma v okviru rednega dela, deloma v okviru projekta Gorička krajina, deloma v okviru sklopa porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe za leto 2019-omejevanje širjenja ITV.

V sklopu sredstev Podnebnega sklada za leto 2019 sta bili izvedeni še dva ukrepa :

- arboristična rez dveh kostanjev (Tetajni kostanj 1 in 2) z namenom izboljšanja stanja dreves ter posledično večje odpornosti dreves na napad ITV kostanjeva šiškarica (*Dryocosmus kuriphilus*). V skladu s strokovnim mnenjem ZRSVN so bile odstranjene suhe veje za zmanjšanje teže vej ter zmanjšanje nevarnosti vetroloma, hkrati so bili odstranjeni poganjki iz koreničnika za spodbujanje razvoja glavnega drevesa. Aktivnost je bila financirana s sredstvi sklada za podnebne spremembe.
- izkop/poglobitev Kačove mlake NV-Grad-mlaka.

Ad 1.1.b. Posodobitev območij naravnih vrednot in priprava predlogov novih.

Pripravljen je bil predlog za novo naravno vrednoto na območju k.o. **Središče** in bil poslan na ZRSVN OE Maribor v presojo.

Območje predloga naravne vrednote Središče obsega ekstenzivne travnike na območju k.o. Središče (občina Moravske Toplice).

Predlagano območje je v velikosti cca 30 ha obsega mokrotne travnike ob potoku Curek na južnem predelu vasi Središče in večinoma do potoka Curek (deloma tudi čez potok) in ne zajema območja naselja. Predlog območja so kmetijska zemljišča, vzhodno od katastrske meje s k.o. Ivanjševci, do državne meje z Republiko Madžarsko in večinoma južno od ceste Središče – Magyarszombatfa.

Predlagano območje naravne vrednote obsega ekstenzivne, pretežno mokrotne travnike dveh kvalifikacijskih Natura 2000 HT (travniki s prevladujočo stožko (*Molinia spp.*) na glineno-muljastih tleh (*Molinion caeruleae*) in nižinski ekstenzivno gojeni travniki (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*).

Gre za habitat poplavnih travnikov, kjer je zaradi pogosto visokega vodostaja talne vode drugačna kmetijska raba ni mogoča oz. je neprimerna, posamezni deli travnikov (predvsem ob cesti Središče – Magyarszombatfa), je celo zmerno suhih, kjer najdemo tudi značilnice za suhe travnike.

Območje ima veliko ekosistemsko, botanično in zoološko vrednost. Za območje je značilna visoka stopnja mozaičnosti habitatov.

Poleg zavarovanih vrst rastlin je območje pomembno nahajališče zdravilne strašnice (*Sanguisorba officinalis*), ki je hranilna rastlina gosenic dveh Natura 2000 vrst dnevnih metuljev; strašničin mravljiščar (*Phengaris teleius*) in temni mravljiščar (*Phengaris nausithous*), sorazmerno visoka gostota močvirskega svišča (*Gentiana pneumonanthe*) pa je pomembna za zelo redko izginjajočo vrsto dnevnega metulja sviščevega mravljiščarja (*Phengaris alcon*).

Območje je zelo pomembno tudi zaradi visoke gostote travniške izjevke (*Succisa pratensis*), kot potencialno nahajališče za travniškega postavneža (*Euphydryas aurinia*), edino območje kjer je ta vrsta na območju Krajinskega parka še prisotna je naravna vrednota državnega pomena; Motvarjevci-ekstenzivni travniki I, ki je od teh travnikov v povprečju oddaljena manj kot 7 km zračne linije. Populacije travniškega postavneža na madžarski strani so še bližje in v povprečju oddaljene manj kot 3 km zračne linije. Tako ima to območje ekstenzivnih travnikov velik reintrodukcijski potencial za to redko Natura 2000 vrsto dnevnega metulja.

Na treh (3) transektnih popisih (maj, julij, avgust) dnevnih metuljev je bilo zabeleženih kar 46 različnih vrst, kar temu območju daje izredno visoko ekosistemsko vrednost.

Slika 51: Območje je zaradi visoke gostote rastline zdravilne strašnice pomembno za dve vrsti metuljev mravljiščarjev (foto: M. Podletnik).

Pripravljen je bil osnutek predloga za novo naravno vrednoto na območju **k.o. Neradnovci**. Predlog bo na podlagi popisov dopolnjen v letu 2020.

Ad 1.1.c. Odkup travniških površin na območju NV.

Odkup travniških površin na območju NV je bil izveden v okviru projekta **Gorička krajina**. Do konca leta je bil dokončan postopek odkupa travniških površin v last RS na območju NV v skupni velikosti 7,32 ha.

Tabela 5: Odkup travniških površin na območju NV

Ime NV	Število odkupljenih travniških površin	Površina odkupljenih travniških površin (v ha)
Benkova šuma 2	1	0,30
Bejčin breg – suhi travniki	26	4,51
Vreje – suhi travniki	5	0,66
Motvarjevci - ekstenzivni travniki 1	6	1,85
SKUPAJ	38	7,32

2. cilj: Ohranjeno ugodno stanje kvalifikacijskih Natura 2000 vrst, HT in zavarovanih vrst.

2.1. naloga: Zagotoviti ugodno in/ali izboljšati ohranitveno stanje kvalifikacijskih Natura 2000 vrst, HT in zavarovanih vrst.

Ad 2.1.a. Prilagojena košnja travniških kvalifikacijskih Natura 2000 HT v neposrednem upravljanju JZ KPG.

Tabela 6: Površine v upravljanju JZ KPG 2019

	Površina (ha)	Število parcel
Last RS – dokončni upravljavec JZ KPG	22,16	88
Last RS – v zakupu od SKZG RS	14,66	62
Last privatnih lastnikov – brezplačni najem	2,85	16
Skupaj	39,57	169

Tabela 7: Seznam zemljišč po katastrskih občinah in s številkami parcel v upravljanju JZ KPG 2019

Zap. št.	Katastrska občina	Parc. št.	Lastništvo	Upravljavec/pogodba/dogovor	Površina (m ²)
1	Dolenci	3640	RS	JZKPG	6237
2	Dolenci	3758	RS	SKZG (2015-2024) - zakup JZ KPG*	5514
3	Dolenci	3765	RS	JZKPG	7611
4	Budinci	97	RS	JZKPG	5371
5	Budinci	98	RS	JZKPG	5394
6	Budinci	563	RS	JZKPG	1687
7	Budinci	564	RS	JZKPG	897
8	Budinci	565	RS	JZKPG	1905
9	Budinci	566	RS	JZKPG	2660
10	Budinci	567	RS	JZKPG	1308
11	Budinci	569	RS	JZKPG	1756
12	Budinci	570	RS	JZKPG	424
13	Budinci	571	RS	JZKPG	1355
14	Budinci	572	RS	JZKPG	820
15	Budinci	765	RS	JZKPG	1741
16	Budinci	791	RS	JZKPG	506
17	Budinci	800	RS	JZKPG	2226
18	Budinci	1054	RS	JZKPG	5828
19	Budinci	1055	RS	JZKPG	3805
20	Budinci	1060	RS	JZKPG	5409
21	Budinci	1061	RS	JZKPG	3662
22	Krplivnik	374	RS	JZKPG	4392
23	Krplivnik	375	RS	JZKPG	2669
24	Krplivnik	377	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	4429
25	Krplivnik	379	RS	JZKPG	2352

26	Krplivnik	382	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	801
27	Krplivnik	383	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	786
28	Krplivnik	384	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	483
29	Krplivnik	619	RS	JZKPG	1297
30	Krplivnik	620	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	396
31	Krplivnik	654	RS	JZKPG	333
32	Krplivnik	655	RS	JZKPG	3908
33	Nuskova	831	Radenska d.d.	Radenska – pogodba z občino Rogašovci	3597
34	Sv. Jurij	468	RS	JZKPG	847
35	Sv. Jurij	556	RS	JZKPG	1037
36	Grad	621/2	RS	JZKPG	2481
37	Grad	622	RS	JZKPG	961
38	Grad	623	RS	JZKPG	4325
39	Grad	1664/1	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	1529
40	Grad	1664/2	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	15705
41	Vidonci	494	RS	JZKPG	7482
42	Vidonci	1318	Jožef Volf	brezplačni najem z Jožef Volf, 2019 za dobo 5 let z možnostjo podaljšanja	2345
43	Vidonci	1351	Jožef Volf	brezplačni najem z Jožef Volf, 2019 za dobo 5 let z možnostjo podaljšanja	2055
44	Vidonci	1352	Jožef Volf	brezplačni najem z Jožef Volf, 2019 za dobo 5 let z možnostjo podaljšanja	1553
45	Vidonci	1353	Jožef Volf	brezplačni najem z Jožef Volf, 2019 za dobo 5 let z možnostjo podaljšanja	2418
46	Vidonci	1354	Jožef Volf	brezplačni najem z Jožef Volf, 2019 za dobo 5 let z možnostjo podaljšanja	4490
47	Vidonci	1556	RS	SKZG (2014-20) - zakup JZ KPG*	6831
48	Vidonci	1557	RS	SKZG (2014-20) - zakup JZ KPG*	5457
49	Vidonci	1558	RS	SKZG (2014-20) - zakup JZ KPG*	3865
50	Mačkovci	451/3	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	2896
51	Mačkovci	451/5	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	1325
52	Pertoča	280	RS	JZKPG	1632
53	Pertoča	281	RS	JZKPG	3659
54	Pertoča	1315	Marjan Donoša	brezplačni najem z Marjan Donoša, 2018 za dobo 5 let z možnostjo podaljšanja	1100
55	Kušanovci	396	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	2398
56	Kušanovci	419	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	2647

57	Kuštanovci	420/1	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	6819
58	Kuštanovci	420/2	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	1700
59	Kuštanovci	421	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	789
60	Kančevci	291	RS	JZKPG	1488
61	Kančevci	762	Koltaj Sidonja	brezplačni najem Koltaj Sidonja, 2019 za dobo 5 let z možnostjo podaljšanja	4600
62	Kančevci	1600	RS	JZKPG	4599
63	Kančevci	1645	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	1059
64	Kančevci	1646	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	2806
65	Lončarovci	883	RS	JZKPG	380
66	Lončarovci	988	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	1205
67	Lončarovci	1130	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	1670
68	Lončarovci	1131	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	2150
69	Lončarovci	1140	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	979
70	Lončarovci	1173	RS	JZKPG	350
71	Lončarovci	1175	RS	JZKPG	826
72	Panovci	751	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	759
73	Panovci	820	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	4230
74	Panovci	830	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	842
75	Panovci	833	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	789
76	Panovci	860	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	642
77	Panovci	862	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	305
78	Panovci	878	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	733
79	Panovci	882	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	1258
80	Panovci	894	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	366
81	Panovci	904	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	394
82	Panovci	904	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	230
83	Panovci	907	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	218
84	Panovci	912	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	668
85	Panovci	916	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	656
86	Panovci	918	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	729
87	Panovci	919	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	1070
88	Panovci	1123	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	965
89	Panovci	1138	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	660
90	Panovci	1217	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	1787
91	Panovci	1214	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	519
92	Panovci	1217	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	220
93	Panovci	1232	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	1369
94	Panovci	1248	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	792
95	Panovci	1250	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	408
96	Panovci	1600	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	783
97	Panovci	1601	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	49
98	Panovci	1602	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	200

99	Panovci	1637	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	1781
100	Panovci	1639	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	483
101	Panovci	1643	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	418
102	Panovci	1644	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	1547
103	Panovci	1645	RS	SKZG (2011-20) - zakup JZ KPG*	167
104	Ivanjševci	97	RS	JZKPG	293
105	Ivanjševci	113	RS	JZKPG	672
106	Ivanjševci	161	RS	JZKPG	1673
107	Ivanjševci	509	RS	JZKPG	388
108	Ivanjševci	211	RS	JZKPG	955
109	Ivanjševci	1737	RS	JZKPG	2984
110	Ivanjševci	1772	RS	JZKPG	468
111	Ivanjševci	1780	RS	JZKPG	142
112	Ivanjševci	1785	RS	JZKPG	701
113	Ivanjševci	1791	RS	JZKPG	221
114	Ivanjševci	1811	RS	JZKPG	4428
115	Ivanjševci	1812	RS	JZKPG	219
116	Ivanjševci	1813	RS	JZKPG	819
117	Ivanjševci	1815	RS	JZKPG	2126
118	Ivanjševci	1910	RS	JZKPG	2575
119	Ivanjševci	1911	RS	JZKPG	200
120	Ivanjševci	1916	RS	JZKPG	1362
121	Ivanjševci	1944	RS	JZKPG	4994
122	Ivanjševci	1945	RS	JZKPG	169
123	Ivanjševci	1946	RS	JZKPG	679
124	Ivanjševci	1958	RS	JZKPG	4499
125	Ivanjševci	1985	RS	JZKPG	3593
126	Ivanjševci	1986	RS	JZKPG	6033
127	Ivanjševci	2067	RS	JZKPG	4529
128	Ivanjševci	2074	RS	JZKPG	1246
129	Ivanjševci	2075	RS	JZKPG	576
130	Ivanjševci	2076	RS	JZKPG	861
131	Ivanjševci	2081	RS	JZKPG	4417
132	Ivanjševci	2170	RS	JZKPG	966
133	Ivanjševci	2196/1	RS	JZKPG	1190
134	Prosenjakovci	3458	RS	SKZG (2016-25) - zakup JZ KPG*	12050
135	Fokovci	587	RS	SKZG (2010-19) - zakup JZ KPG*	1655
136	Fokovci	640	RS	SKZG (2010-19) - zakup JZ KPG*	648
137	Fokovci	1247	RS	SKZG (2010-19) - zakup JZ KPG*	8914
138	Motvarjevci	3601	RS	JZKPG	5211
139	Motvarjevci	3641	RS	SKZG (2010-2020) - zakup JZ KPG*	1079
140	Motvarjevci	4137	RS	SKZG (2018-2028) - zakup JZ KPG*	21951
141	Motvarjevci	3632	RS	JZKPG	3384
142	Motvarjevci	4021	RS	JZKPG	4105

143	Motvarjevci	4027	RS	JZKPG	7468
144	Motvarjevci	4033	RS	JZKPG	3287
145	Motvarjevci	4034	RS	JZKPG	9619
146	Motvarjevci	4035	RS	JZKPG	4438
147	Motvarjevci	4036	RS	JZKPG	5206
148	Motvarjevci	4037	RS	JZKPG	3428
149	Motvarjevci	4038	RS	JZKPG	7420
150	Motvarjevci	4049	RS	JZKPG	3662
151	Kobilje	2554	Turner Štefan	brezplačen najem od Turner Štefan (2010-2030)	824
152	Kobilje	2555/1	Turner Štefan	brezplačen najem od Turner Štefan (2010-2030)	583
153	Kobilje	2569/1	RS	JZKPG	468
154	Kobilje	2570	RS	JZKPG	853
155	Kobilje	2571	RS	JZKPG	886
156	Kobilje	2572	RS	JZKPG	890
157	Kobilje	2573	RS	JZKPG	546
158	Kobilje	2597	RS	JZKPG	11
159	Kobilje	4424	Turner Štefan	brezplačen najem od Turner Štefan (2010-2030)	1054
160	Kobilje	4425	Turner Štefan	brezplačen najem od Turner Štefan (2010-2030)	962
161	Kobilje	4426	Turner Štefan	brezplačen najem od Turner Štefan (2010-2030)	628
162	Kobilje	4439	Turner Štefan	brezplačen najem od Turner Štefan (2010-2030)	491
163	Kobilje	4550/1	Turner Štefan	brezplačen najem od Turner Štefan (2010-2030)	1615
164	Kobilje	4552/2	Turner Štefan	brezplačen najem od Turner Štefan (2010-2030)	213
165	Kobilje	4553/1	RS	JZKPG	694
166	Kobilje	4555	RS	JZKPG	429

* Zakup velja do preklica (če ena od pogodbenih strank odstopi)

V okviru Naloga 2.1. je JZ KPG opravil košnjo in odstranitev pokošene biomase na 29,614 ha travnikov. Na 14,15 ha travnikov je bila košnja in odstranitev biomase opravljena dvakrat (1. - 15. junija in po 15. septembru). To pomeni, da so bili naravovarstveni ukrepi ohranjanja travnikov opravljeni na skupni površini izvedenih del na 43,76 ha. Biomasa (seno) je v vseh primerih nekaj dni odležala preden je bila pospravljena. Iz 6,96 ha travnikov je bil opravljen odvoz biomase s samonakladalko iz 4,79 ha je bil odvoz s samonakladalko opravljen tudi pri drugi košnji, kar pomeni da je bil odvoz opravljen iz 11,75 ha površine. Iz 17,54 ha površine je bila biomasa (po sušenju) spravljena v vrste, balirana in odpeljana, kar je opravil zunanji izvajalec po pogodbi. Na 10,36 ha površine je bilo spravilo v vrste in baliranje opravljeno tudi pri drugi košnji, kar pomeni, da je bilo baliranje izvedeno na 27,90 ha površine. Na 5,03 ha površine je bila opravljena samo košnja, spravilo biomase (seno) pa so prevzeli okoliški kmetje.

V ekstenzivnih visokodebelnih sadovnjakih v upravljanju JZ KPG (1,6 ha) je poleg košnje in spravila odkošene biomase (2X) bila opravljena tudi spomladanska rez in okop mladih sadnih dreves.

V okviru Programa porabe sredstev sklada za podnebne spremembe je bila izvedena sanacija (odstranitev ITV) na 5,51 ha travniških površin na 2,35 ha je bila košnja in odstranitev izvedena ITV izvedena dvakrat.

Čas in način košnje je bil prilagojen kvalifikacijskim vrstam območja Natura 2000: temni mravljiščar (*Phengaris nausithous*), strašničin mravljiščar (*Phengaris teleius*), travniški postavnež (*Euphydryas aurinia*), močvirski cekinček (*Lycaena dispar*), hribski škranec (*Lullula arborea*) in prepelica (*Coturnix coturnix*).

Neposredna, OMD in KOPOP plačila

Plačila se izplačujejo za preteklo leto, zato so v spodnji tabeli podana plačila izplačana za kmetijsko dejavnost v letu 2018.

Tabela 7: PRP plačila iz naslove kmetijske dejavnosti JZ KPG.

Neposredna plačila (za leto 2018; izplačano: 19.1. 2019, 24.3.2019) <ul style="list-style-type: none"> • Št plačilnih pravic: 18,71 • Odobrena površina za zeleno komponento: 18,71 ha 	2.546,93 €	Skupaj: 11.333,04 €
OMD (za leto 2018; izplačano: 3.12.2018) <ul style="list-style-type: none"> • Odobrena površina za OMD plačila: 22,32 ha 	1.785,60 €	
KOPOP (Za leto 2016; izplačano : 16.5.2019) Odobrene površine za KOPOP operacije in zahteve: <ul style="list-style-type: none"> • GEN_SOR-ohranjanje rastlinskih genskih virov, ki jim grozi genska erozija: 0,71 ha • HAB_KOS_1-košnja/paša ni dovoljena do predpisanega datuma: 2,34ha • HAB_MRVA-spravilo mrve s travinja: 2,34 ha • KRA_VTSA-visokodebelni travniški sadovnjaki: 1,15 ha • MET_KOS_1-Košnja in paša ni dovoljena med 15. 7. in 15. 9: 15,72 ha • MET_MRVA- spravilo mrve s travinja: 15,72 ha • MET_NPAS-nepokošen pas do naslednjega leta (5-10% travnika): 13,37 ha 	7.000,51 €	

Slika 52: Košnja in priprava sena za sušenje v k.o. Vidonci (foto: K. Malačič).

Ad 2.1.b. Izvajanje varstvenih ukrepov za izboljšanje ohranitvenega stanja kvalifikacijskih Natura 2000 vrst ptic.

Za kvalifikacijske Natura 2000 vrste ptic so zaposleni v JZKPG skupaj s člani Pomurske sekcije DOPPS po celotnem zavarovanem območju na novo namestili ali zamenjali gnezdilnice za kvalifikacijske N2k vrste ptic. Po celotnem zavarovanem območju je bilo v letu 2019 nameščenih 331 gnezdilnic za velike sekundarne duplarje, dodatnih 11 gnezdilnic je bilo nameščenih v drugi polovici leta 2019. Ob pregledu gnezdilnic v letu 2019 je bilo ugotovljeno, da je cca. 20 gnezdilnic dotrajanih, zato bodo te v letu 2020 zamenjane ali odstranjene.

V sodelovanju z zaposlenimi in prostovoljci DOPPS je bila v letu 2019 pregledana večina gnezdilnic. Rezultati zasedenosti gnezdilnic z gnezdečimi pari različnih vrst ptic so prikazani v tabeli 8. Zasedenih je bilo več kot 56 % vseh gnezdilnic.

Posebno razveseljiva je vsako leto večja zasedenost gnezdilnic s kvalifikacijskima Natura 2000 vrstama, smrdokavro in velikim skovikom, katerima so gnezdilnice v prvi vrsti namenjene. Obe vrsti sta pred dvajsetimi leti na območju KPG šteli okoli 200–220 gnezdečih parov, leta 2012 pa le okoli 40 oz. 60 parov. Velik upad številčnosti populacij se pripisuje tudi pomanjkanju primernih gnezditvenih mest (dupel), zaradi česar JZ KPG skupaj s prostovoljci DOPPS od leta 2012 aktivno namešča gnezdilnice za sekundarne duplarje.

Tabela 8: Podatki o zasedenosti gnezdilnic (z* so označene kvalifikacijske Natura 2000 vrste).

Vrsta ptice	Število gnezdečih parov v gnezdilnicah
Smrdokavra (<i>Upupa epops</i>)*	14
Veliki skovik (<i>Otus scops</i>)*	19
Škorec (<i>Sturnus vulgaris</i>)	128
Velika sinica (<i>Parus major</i>)	20
Poljski vrabec (<i>Passer montanus</i>)	6
Brglez (<i>Sitta europaea</i>)	1
Pogorelček (<i>Phoenicurus phoenicurus</i>)	4
Postovka (<i>Falco tinninculus</i>)	1

**Slika 53: Kvalifikacijski Natura 2000 vrsti smrdokavra in veliki skovik sta v letu 2019 zasedla 10 % gnezdilnic
(foto: T. Koltai, R. Gjergjek)**

V sodelovanju s prostovoljci DOPPS je bila v začetku aprila izvedena akcija preverjanja in popravila lovnih prež na območju Nuskove in Ropoče, ki so bile postavljene v preteklih letih, primarno za zlatovranko, vendar te preže redno uporabljata tudi kvalifikacijski Natura 2000 vrsti, veliki skovik in rjavi srakoper.

V okviru projekta Gorička krajina je bilo leta 2019 postavljenih dodatnih 37 lovnih prež, skupaj z letom 2018 je bilo v okviru projekta na območjih pojavljanja velikega skovika postavljenih skupno 200 lovnih prež.

Ad 2.1.c. Izvajanje varstvenih ukrepov za izboljšanje ohranitvenega stanja kvalifikacijskih Natura 2000 in zavarovanih vrst dvoživk.

V času spomladanske migracije dvoživk so zaposleni v JZ KPG postavili približno 1.700 m varovalnih mrež na območju Krašč (ob Ledavskem jezeru) ob regionalni cesti R2-440 in ob lokalni cesti Krašči - Ropoča. Mreže so bile postavljene v začetku marca in odstranjene v drugi polovici aprila. Postavili so tudi cca 500 m tako imenovanih povratnih mrež, ki prestrežejo vračajoče dvoživke po paritvi.

Dvoživke so zaposleni v JZ KPG in prostovoljci prenašali zvečer in zgodaj zjutraj. Čez cesto je bilo prenesenih več kot 12.000 primerkov dvoživk, kar je v primerjavi s podatki iz preteklih let zelo visoka številka. Povratne varovalne mreže, ki prestrežejo vračajoče primerke dvoživk, so tudi zelo pozitivno vplivale na manjše število povoženih dvoživk. Ob mrežah je bilo povoza zelo malo. Na črnih točkah ob Ledavskem jezeru je povoza zelo veliko (več sto primerkov) na odseku od začetka jezera do točke postavljanja mrež (v ožjem naselju Krašči). V letu 2019 so pri akciji "Pozor žabe na cesti" sodelovali štirje prostovoljci.

Na prošnjo JZ KPG je občina Dobrovnik v času spomladanskih migracij dvoživk, na cesti neposredno ob Bukovniškem jezeru, uvedla delno zaporo ceste ponoči med 20. in 6. uro zjutraj.

V oktobru je bila izvedena poglobitev/obnovitev mlake na naravni vrednoti - Kačova mlaka. Ukrep je namenjen preprečevanju širjenja zarasti z rogozom in drugimi vodnimi rastlinami ter ITV. Mlake je pomemben razmnoževalni habitat za dvoživke.

Seznam vrst dvoživk zabeleženih ob varovalnih ograjah, ob Ledavskem jezeru v letu 2019:

- navadna krastača (*Bufo bufo*) (90% vseh prenesenih primerkov),
- sekulja (*Rana temporaria*),
- rosnica (*Rana dalmatina*),
- plavček (barska žaba) (*Rana arvalis*),
- skupina zelenih žab (*Pelophylax spp.*),
- zelena rega (*Hyla arborea*),
- navadni pupek (*Lissotriton vulgaris*),
- veliki pupek (*Triturus carnifex*)

Slika 54: Postavljanje varovalnih ograj ob regionalni cesti (foto: K. Malačič).

Slika 55: Samice rjavih žab-od L proti D: rosnica, plavček (barska žaba), sekulja (foto: K. Malačič).

Ad 2.1.d. Spremljanje stanja habitatov in nahajališč drugih kvalifikacijskih natura 2000 vrst (netopirji, metulji), zavarovanih vrst rastlin (npr. grmičasti dišeči volčin, močvirski svišč, gorski narcis) in živali (vodne ptice in ptice kulturne krajine, bober), stanja krajin ter izvajanje varstvenih ukrepov za izboljšanje ohranitvenega stanja.

GORSKI NARCIS (*Narcissus poeticus* ssp. *radiiflorus*)

V letu 2019 je bil opravljen **celovit pregled 56 nahajališč** gorskega narcisa v petih katastrskih občinah na območju KPG. Gorski narcis je bil evidentiran na 47 lokalitetah, na katerih je skupno število cvetočih rastlin ocenjeno na 5.300 rastlin. Šest novih najdišč je bilo naključno najdenih med opravljanjem popisa, ki so bile dodane v bazo podatkov rastišč. Podrobno poročilo z naslovom *Poročilo o pregledu rastišč gorskega narcisa (*Narcissus poeticus*) na travnikih v občinah Cankova in Rogašovci v letu 2019* skupaj s prostorskimi podatki je bilo posredovano na pristojno OE ZRSVN ter na Občini Cankova in Rogašovci. Okrnjeno poročilo brez prostorskih podatkov in točnih podatkov o lokalitetah (tj. brez parc. št.) je zaradi zaščite nahajališč objavljeno na spletni strani KPG. Med popisom je bila evidentirano tudi nahajališče turške lilije (*Lilium martagon*) v k.o. Korovci.

Slika 56: Gorski narcis (foto: K. Malačič).

NETOPIRJI

JZ KPG je 13. septembra 2019 organiziral akcijo »Vgasnimo posvejte«, v okviru 21. mednarodne noči netopirjev v Kančevcih. Dogodek je potekal v sklopu slavnostne otvoritve prve stalne razstave o netopirjih v Sloveniji v nekdanji šoli v Kančevcih. Strokovni del dogodka je pospremila predavanje prim. mag. Branislave Belovič ne temo negativnih učinkih svetlobnega onesnaževanja na zdravje ljudi ter strokovno vodenje predstavnice Društva za proučevanje in varstvo netopirjev, Monike Podgorelec po razstavi. Dogodka se je udeležilo več kot 90 ljudi.

Slika 57: Mednarodno noč netopirjev v Kančevcih je posprenilo slavnostno odprtje prve razstave o netopirjih v Sloveniji (foto: G. Domanjko)

Med majem in septembrom je bilo enkrat do štirikrat pregledanih 17 naslednjih znanih zatočišč za netopirje na Goričkem (Tabela 9): grad Grad, cerkev Marijinega vnebovzetja pri Gradu, cerkev v Fikšincih, evangeličanske cerkve v Gornjih Slavečih, Bodoncih, Gornjih Petrovcih, Križevcih, Domanjševcih in v Selu, cerkev Svete trojice v Gornjih Petrovcih, cerkev Marijinega obiskanja v Markovcih, cerkev Sv. Nikolaja v Dolencih, cerkev Sv. Benedikta v Kančevcih, nekdanja šola v Kančevcih, cerkev Sv. Martina v Kobilju, kapelica v Fokovcih in zapuščen železniški tunel med Stanjevci in Mačkovci. V njih so bili zabeleženi: uhati netopir, navadni/ostrouhi netopir, širokouhi netopir, pozni netopir in mali podkovnjak. Bolj podrobno so se spremljala in pregledovala različna zatočišča na gradu Grad (graf 1), v cerkvi Marijinega vnebovzetja pri Gradu, kjer je kotišče navadnega netopirja (tabela 10), kotišče malega podkovnjaka v kapeli gradu Grad (graf 2) in v opuščeni šoli v Kančevcih poleg Doma duhovnosti (tabela 11).

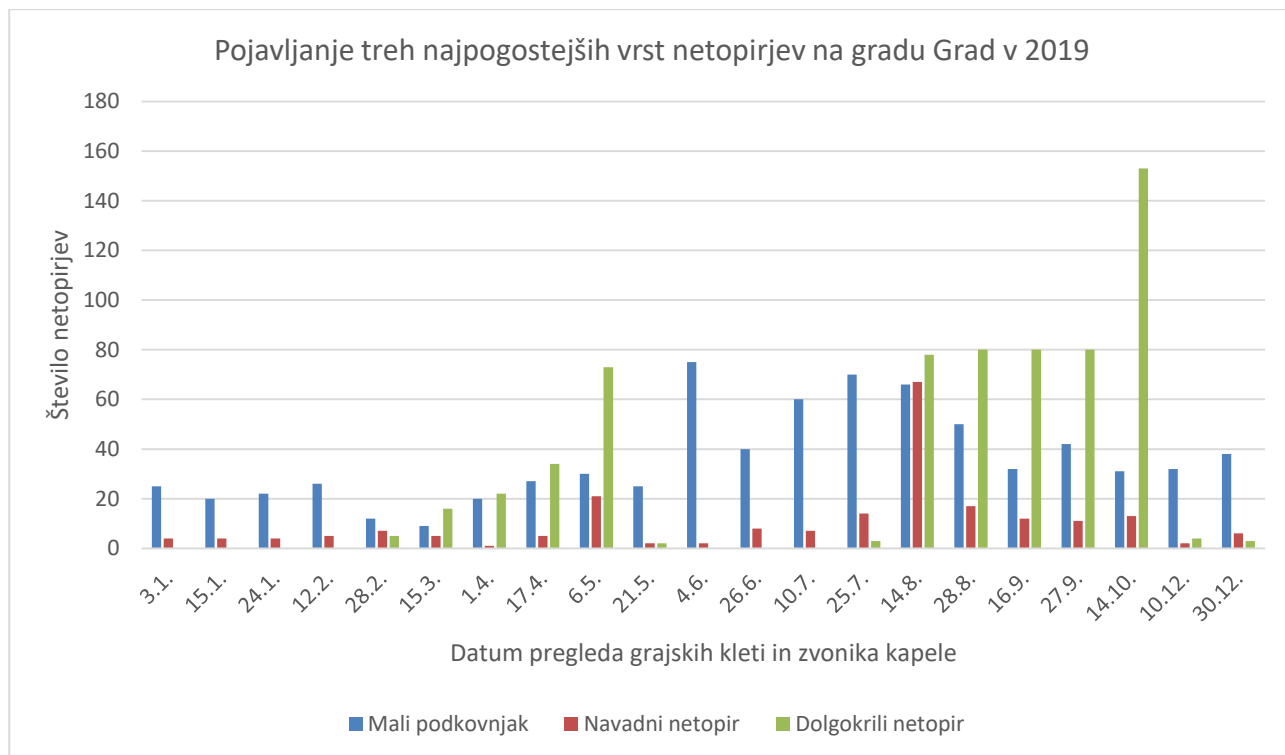
Na podlagi pregledov zatočišč bodo v spomladanskem času 2020 izvedene tri čistilne akcije gvana v cerkvah in namestitvev predmetov, ki bodo izboljšali habitate netopirjev v omenjenih zatočiščih. Podatki o številu in vrstah netopirjev v pregledanih zatočiščih so v spodnjih tabelah in grafih.

Tabela 9: Seznam pregledanih zatočišč z netopirji z navedbo vrst in številom v 2019

datum pregleda	objekt	<i>Myotis myotis/blythii</i>	<i>Plecotus sp.</i>	<i>Eptesicus serotinus</i>	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	Opombe	Število novih svetil	Domnevno kotišče
28.5.	cerkev Marijinega vnebovzetja pri Gradu	123					2	da
4.6.		184		1				
22.6.		268						
6.8.		235						
16.8.		116	8					
28.8.		116	8					
16.9.		88	4					
22.10.		14	1					

6.8.			4				<i>brez</i>	<i>da</i>
16.9.	cerkev Marije Snežne v Fikšincih		1			<i>ostanki 2 kadavrov netopirjev</i>		
5.9.	evangeličanska cerkev v Bodoncih		13			<i>ostanki 7 kadavrov netopirjev</i>	<i>1</i>	<i>da</i>
29.7.	evangeličanska cerkev v Gor. Petrovcih			18		<i>gvano netopirjev in golobov, živi golobi</i>	<i>brez</i>	<i>da</i>
2.7.	evangeličanska cerkev v Križevcih	1				<i>gvano netopirjev in golobov, živi golobi</i>	<i>2</i>	
26.6.	cerkev Sv. Nikolaja v Dolencih		1			<i>veliko gvana golobov in netopirjev, kadavri vsaj 20 mrtvih golobov</i>	<i>2</i>	
2.5.	cerkev Sv. Trojice v Gor. Petrovcih					<i>samo gvano netopirjev in golobov, živi golobi</i>	<i>1</i>	
18.9.		1	1			<i>gvano netopirjev in golobov, živi golobi</i>		
2.7.	evangeličanska cerkev v Domanjševcih						<i>2</i>	
22.5.	cerkev Marijinega obiskanja v Markovcih						<i>1</i>	
18.9.		7						
29.5.	opuščen železniški tunel Stanjevci-Mačkovci	14				<i>lesna sova</i>		
6.8.		7		1		<i>lesna sova</i>		
29.9.		8		1		<i>2 lesni sovi</i>		
7.9.	kapela v Fokovcih					<i>gvano netopirjev</i>	<i>1</i>	
7.9.	evangeličanska cerkev v Selu		15				<i>brez</i>	<i>da</i>
15.9.	cerkev Sv. Benedikta v Kančevcih		3				<i>brez</i>	
16.8.	evangeličanska cerkev v Gor. Slavečih					<i>samo gvano netopirjev</i>	<i>brez</i>	
17.9.	cerkev Sv. Martina v Domanjševcih					<i>samo gvano netopirjev nad oltarjem</i>	<i>brez</i>	
22.10.	cerkev Sv. Jurija v Sv. Juriju					<i>malo gvana netopirjev</i>		
29.5.	cerkev Sv. Martina v Kobilju	60					<i>1</i>	<i>da</i>

Graf 1: Pregled številčnosti malega podkovnjaka, navadnega netopirja in dolgokrilca netopirja na gradu Grad v 2019

Tabela 10: Pregled številčnosti navadnega netopirja v cerkvi Marijinega vnebovzvetja pri Gradu (kotišče) v 2019

datum pregleda	vrsta	SKUPAJ	ladja ad	ladja juv	ladja unisex	za ladjo ad	za ladjo unisex	zvonik	manjši prostor
28.5.	navadni netopir (<i>Myotis myotis</i>)	123	123						
4.6.	navadni netopir (<i>Myotis myotis</i>)	184	173	11					
	pozni netopir (<i>Eptesicus serotinus</i>)	1				1			
22.6.	nav.ostrouhi net. (<i>Myotis myotis/blythii</i>)	268	186	82					
6.8.	nav.ostrouhi net. (<i>Myotis myotis/blythii</i>)	235			231		4		
16.8.	nav.ostrouhi net. (<i>Myotis myotis/blythii</i>)	116	11	105					
	uhati netopir (<i>Plecotus sp.</i>)	8					8		
28.8.	nav.ostrouhi net. (<i>Myotis myotis/blythii</i>)	116			116				
	uhati netopir (<i>Plecotus sp.</i>)	8					8		
16.9.	nav.ostrouhi net. (<i>Myotis myotis/blythii</i>)	88			87		1		
	uhati netopir (<i>Plecotus sp.</i>)	4							4
22.10.	nav.ostrouhi net. (<i>Myotis myotis/blythii</i>)	14			11		3		
	uhati netopir (<i>Plecotus sp.</i>)	1					1		

Graf 2: Pregled številčnosti malega podkovnjaka v zvoniku kapele (kotišče) in v kletih gradu Grad v 2019

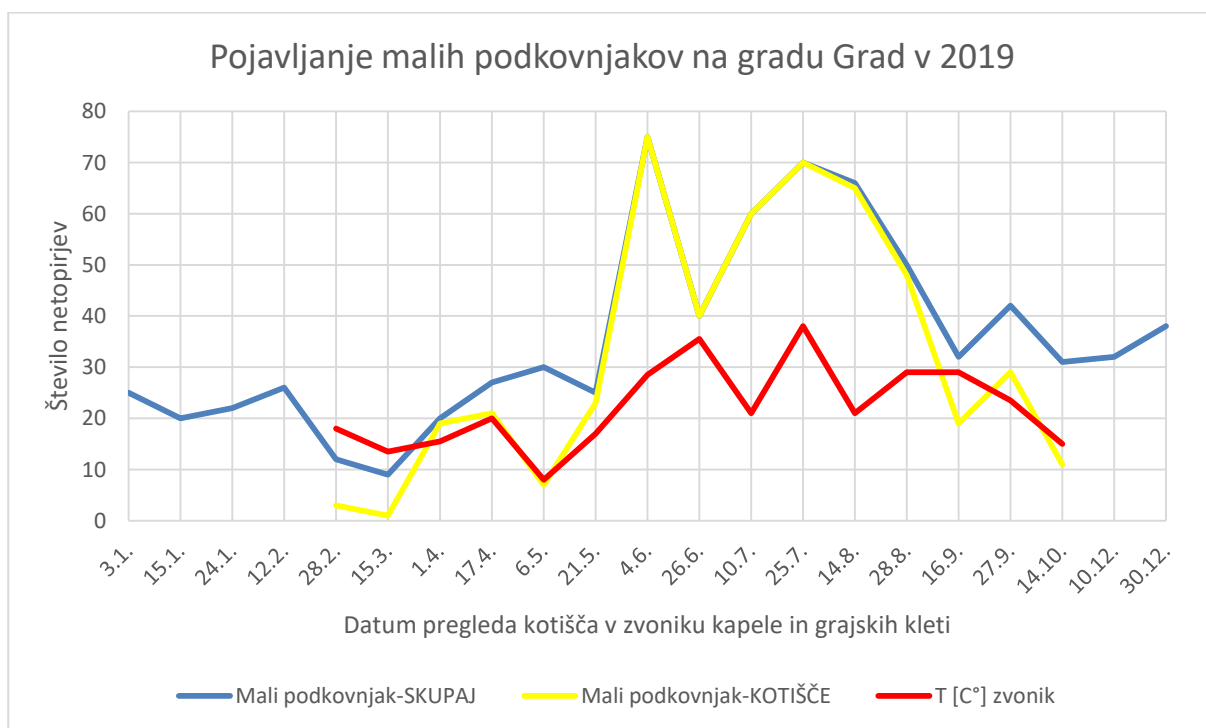

Tabela 11: Pregled številčnosti malega podkovnjaka v opuščeni šoli (kotišče) v Kančevcih v 2019

Datum pregleda	vrsta	SKUPAJ	klet v šoli	medprostor nad kletjo	podstreha-skupaj	podstreha-število mladičev	podstreha-število samičk	adult	T zunaj
7.6.	mali podkovnjak	48				1	47	47	29,0
2.7.	mali podkovnjak	65	3	3	59	24	35	41	27,0
26.7.	mali podkovnjak	61	50	11				40	32,0
31.7.	mali podkovnjak	45	45						
7.8.	mali podkovnjak	58	40	3	15				20,0
7.9.	mali podkovnjak	35	35						18,0
11.9.	mali podkovnjak	50	25		25				25,0
15.9.	mali podkovnjak	50	50						18,0
29.9.	mali podkovnjak	47	47						21,0
8.10.	mali podkovnjak	55	55						11,0
14.10.	mali podkovnjak	56	56						21,0
27.10.	mali podkovnjak	38	38						
2.11.	mali podkovnjak	35	35						
8.11.	mali podkovnjak	24	24						11,0
14.11.	mali podkovnjak	24	24						9,0
7.12.	mali podkovnjak	15	15						
19.12.	mali podkovnjak	14	14						13,0
20.12.	mali podkovnjak	13	13						12,0

Slika 58: Par navadnega netopirja (foto: K. Malačič).

Slika 59: Samička malega podkornjak z mladičem (foto: K. Malačič).

VODNE PTICE - LEDAVSKO JEZERO

Na in ob Ledavskem jezeru je bilo opravljenih **9 pregledov** stanja ptic. Od začetka spremljanja stanja ptic na Ledavskem jezeru leta 2009 do konca leta 2019 so bile zabeležene naslednje vrste:

Tabela 12: Vrste vodnih in obvodnih ter nekatere druge vrste ptic zabeležene na in ob Ledavskem jezeru (dodane vrste potrjene na travnikih severno od jezera).

* krepka pisava - gnezdilke na ali ob Ledavskem jezeru

Vrsta (Slo.)	Vrsta (Lat.)	Status na Led. jezeru	Kategorija ogroženosti (Slo.)	Natura 2000 vrsta (Goričko)	Ocenjena velikost populacije (samo gnezdilke)
Polarni slapnik	<i>Gavia arctica</i>	Prelet	/	NE	/
Rdečegrli slapnik	<i>Gavia stellata</i>	Prelet	/	NE	/
Čopasti ponirek	<i>Podiceps cristatus</i>	Gnezdilka	/	NE	13-15
Mali ponirek	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Gnezdilka	O1-možno ogrožena vrsta	NE	5-7
Veliki kormoran	<i>Phalacrocorax carbo</i>	Prehranjevalno območje/prenočišče/prelet	/	NE	
Pritlikavi kormoran	<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Prelet	/	NE	

Bobnarica	<i>Botaurus stellaris</i>	Prelet	Ex?-potencialno izumrla vrsta	NE	
Čapljica	<i>Ixobrychus minutus</i>	Gnezdilka	E2-močno ogrožena vrsta	DA (dodana vrsta 19.4.2013)	6-7
Kvakač	<i>Nycticorax nycticorax</i>	Gnezdilka	Ex?-potencialno izumrla vrsta	NE	1-3
Mala bela čaplja	<i>Egretta garzetta</i>	Prelet	/	NE	
Velika bela čaplja	<i>Ardea alba</i>	Prehranjevalno območje/prenočišče	/	NE	
Siva čaplja	<i>Ardea cinerea</i>	Prehranjevalno območje/prenočišče	/	NE	
Rjava čaplja	<i>Ardea purpurea</i>	Prehranjevalno območje/prelet	/	NE	
Črna štoklja	<i>Ciconia nigra</i>	Prehranjevalno območje	V - ranljiva vrsta	DA	
Bela štoklja	<i>Ciconia ciconia</i>	Prehranjevalno območje	V - ranljiva vrsta	DA	
Siva gos	<i>Anser anser</i>	Gnezdilka	/	NE	3
Nilska gos	<i>Alopochen aegyptiacus</i>	Prelet	/	NE	
Duplinska kozarka	<i>Tadorna tadorna</i>	Prelet	/	NE	
Raca žličarica	<i>Anas clypeata</i>	Prelet	E2-močno ogrožena vrsta	NE	
Raca mlakarica	<i>Anas platyrhynchos</i>	Gnezdilka	/	NE	30-50
Žvižgavka	<i>Anas penelope</i>	Prelet/prezimovanje	/	NE	
Dolgorepa raca	<i>Anas acuta</i>	Prelet/prezimovanje	K-premalo znana vrsta	NE	
Kreheljč	<i>Anas crecca</i>	Prelet/prezimovanje	E2-močno ogrožena vrsta	NE	
Reglja	<i>Anas querquedula</i>	Gnezdilka	E2-močno ogrožena vrsta	NE	1-2
Sivka	<i>Aythya ferina</i>	Prelet/prezimovanje	E2-močno ogrožena vrsta	NE	
Kostanjevka	<i>Aythya nyroca</i>	Prelet/prezimovanje	E1-kritično ogrožena vrsta	NE	
Čopasta črnica	<i>Aythya fuligula</i>	Prelet	V-ranljiva vrsta	NE	
Veliki žagar	<i>Mergus merganser</i>	Prelet	E2-močno ogrožena vrsta	NE	
Belorepec	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Prehranjevalno območje	E1-kritično ogrožena vrsta	DA (Dodana vrsta 19.4.2013)	
Ribji orel	<i>Pandion haliaetus</i>	Prehranjevalno območje	K-premalo znana vrsta	NE	

Rjavi lunj	<i>Circus aeruginosus</i>	Prehranjevalno območje/prenočišče ² Potencialna gnezdilka	K-premalo znana vrsta	NE	0-1
Kosec	<i>Crex crex</i>	Potencialna gnezdilka ²	E2-močno ogrožena vrsta	NE	
Mala tukalica	<i>Porzana parva</i>	Gnezdilka	E1-kritično ogrožena vrsta	NE	2-4
Mokož	<i>Rallus aquaticus</i>	Gnezdilka	E2- močno ogrožena vrsta	NE	5-8
Zelenonoga tukalica	<i>Gallinula chloropus</i>	Gnezdilka	V1-potencialno ogrožena vrsta	NE	20-23
Črna liska	<i>Fulica atra</i>	Gnezdilka	O1-možno ogrožena vrsta	NE	30-35
Mali deževnik	<i>Charadrius dubius</i>	Prelet	V/E2- močno ogrožena vrsta	NE	
Priba	<i>Vanellus vanellus</i>	Verjetna gnezdilka ²	V1-ranljiva vrsta	NE	2-5
Spremenljivi prodnik	<i>Calidris alpina</i>	Prelet	/	NE	
Mali martinec	<i>Actitis hypoleucos</i>	Gnezdilka /prelet	E2-močno ogrožena vrsta	NE	1-3
Pikasti martinec	<i>Tringa ochropus</i>	Prelet	R-redka vrsta	NE	
Močvirski martinec	<i>Tringa glareola</i>	Prelet	R-redka vrsta	NE	
Kozica	<i>Gallinago gallinago</i>	Potencialna gnezdilka ³	E1-kritično ogrožena vrsta	NE	
Puklež	<i>Lymocryptes minimus</i>	Prelet ²	/	NE	
Rečni galeb	<i>Larus ridibundus</i>	Prelet/prehranjevalno območje	V-ranljiva vrsta	NE	
Rumenonogi galeb	<i>Larus michahellis</i>	Prelet/prehranjevalno območje	R-redka vrsta	NE	
Sivi galeb	<i>Larus argentatus</i>	Prelet/prehranjevalno območje	/	NE	
Navadna čigra	<i>Sterna hirundo</i>	Prelet	E2- močno ogrožena vrsta	NE	
Črna čigra	<i>Chlidonias niger</i>	Prelet	/	NE	
Beloperuta čigra	<i>Chlidonias leucopterus</i>	Prelet	/	NE	
Vriskarica	<i>Anthus spinoletta</i>	Prezimovanje	/	NE	
Vodomec	<i>Alcedo atthis</i>	Prehranjevalno območje	E2- močno ogrožena vrsta	DA (dodana vrsta 19.4.2013)	
Kobilicar	<i>Locustella naevia</i>	Gnezdilka	E2-močno ogrožena vrsta	NE	10-13
Rečni cvrčalec	<i>Locustella fluviatilis</i>	Gnezdilka	V-ranljiva vrsta	NE	10-15

Trstni cvrčalec	<i>Locustella luscinoides</i>	Gnezdilka	E2-močno ogrožena vrsta	NE	10-13
Bičja trstnica	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	Gnezdilka ²	V-ranljiva vrsta	DA	10-15
Močvirska trstnica	<i>Acrocephalus palustris</i>	Gnezdilka	/	NE	20-30
Srpična trstnica	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Gnezdilka	E2-močno ogrožena vrsta	NE	3-4
Rakar	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Gnezdilka	E2-močno ogrožena vrsta	NE	15-17
Plašica	<i>Remiz pendulinus</i>	Prelet	V-ranljiva vrsta	NE	
Belovrati muhar ¹	<i>Ficedula albicollis</i>	Verjetna gnezdilka ⁴	V-ranljiva vrsta	NE	
Sivi muhar ¹	<i>Muscicapa striata</i>	Verjetna gnezdilka ⁴	/	NE	
Mali detel ¹	<i>Dendrocopos minor</i>	Gnezdilka ⁴	V-ranljiva vrsta	NE	
Srednji detel ¹	<i>Dendrocopos medius</i>	Gnezdilka ⁴	V-ranljiva vrsta	NE	
Črna žolna ¹	<i>Dryocopus martius</i>	Gnezdilka ⁴	O1-možno ogrožena vrsta	NE	
Kavka ¹	<i>Corvus monedula</i>	Počivališče ⁵	V/E1 ² -naravna gnezdišča kritično ogrožena		
Kmečka lastovka ¹	<i>Hirundo rustica</i>	Počivališče pri selitvi ⁶ /prehranjevalno območje	/	NE	

¹ Dodane redke vrste, ki niso vezane na vodno okolje

² Mokrotni travniki nad jezerom

³ Ledava, Lukaj potok

⁴ Vrbovje ob jezeru

⁵ Gozd ob jezeru (pod žago)

⁶ Rogozovje in trstičje

Poleg Natura 2000 vrst je bila posebna pozornost namenjena sivi gosi (*Anser anser*). Ta vrsta je prvič uspešno gnezdila (1 par) v letu 2012. V letu 2018 so gnezdili vsaj trije pari, v letu 2019 gnezditev sive gosi ni bila potrjena.

Slika 60: Rakar sodi med pogoste vrste na Ledavskem jezeru (foto: K. Malačič).

POPIS VODOMCA NA VELIKI KRKI

Pregled stanja habitata vodomca se izvaja na zanj verjetno najbolj primernem vodotoku na območju parka (peščene stene, veliko hrane), na Veliki Krki, na odseku od vtoka Peskovskega potoka (k.o. Šalovci) do meje z Madžarsko. Ta odsek je dolg cca. 5,2 km. V letu 2019 je bil pregled opravljen v mesecu juliju. Glede na odkrite aktivne rove v peščenih stenah, je bilo ocenjeno, da so na tem odseku gnezdili vsaj trije pari.

Obrežni pas ob Veliki Krki je izrazito podvržen eroziji (peščeno do ilovnata podlaga), posledično se stene primerne za vodomca konstantno obnavljajo, kar povečuje njegovo gnezditveno uspešnost, a hkrati pomeni za to vrsto povečano tveganje, saj se je zaradi erozijskih procesov tok Velike Krke že močno zažira v zemljišča v zasebni lasti, zaradi česar lastniki zahtevajo ureditev struge (regulacije, kamnometi,...).

Druga pomembna opažanja ob pregledu stanja 2019: potrditev stalne prisotnosti vidre (brlog, vidreki), potrditev vsaj občasne prisotnosti bobra (obglodana drevesa), potrditev invazivnih vrst (oljna bučka).

Slika 61: Aktivni rov vodomca ob Veliki Krki (foto: K. Malačič).

Slika 62: Erodirane peščene stene ob Veliki Krki (foto: K. Malačič).

PTICE KULTURNE KRAJINE

SMRDOKAVRA (*Upupa epops*)

Pojavljane smrdokavre, ki je kvalifikacijska Natura 2000 vrsta, se aktivneje spremlja od leta 2013. V letu 2019 je bilo zabeleženih 20 lokalitet pojavljanja smrdokavr, od tega je smrdokavra v 14 primerih gnezdila v gnezdilnicah.

BELA ŠTORKLJA (*Ciconia ciconia*)

Populacijsko dinamiko bele štorke člani DOPPS spremljajo že od leta 1999, v zadnjih letih pri štetju sodelujejo tudi zaposleni v JZ KPG, saj z nameščanjem gnezdilnih podstavkov izboljšuje gnezditvene pogoje posameznih parov bele štorke, glede na njihovo pojavljanje in gnezditveni uspeh po vsakoletnem cenzusu.

V letu 2019 je bil zaradi deževnega in hladnega vremena v spomladanskih mesecih gnezditveni uspeh slab. Če je bilo v letu 2018 zabeleženo največje število mladičev po letu 2004, je bilo v letu 2019 na gnezdih popisanih le 7 mladičev. Vsa aktivna gnezda so na električnih drogih, razen gnezda v G. Petrovcih, ki je na samostoječem dimniku. Gnezdo je bilo v letu 2019 sanirano: dimnik je bil znižan in stabiliziran, nanj je bil nato nameščen podstavek. V Šalovcih in Šalamencih je po popisu prišlo do pogina mladičev zaradi trkov v električne žice.

Slika 63: Novo gnezdo v k.o. Šalovci, še brez podstavka (foto: K. Malačič)

Tabela 13: Število poletelih mladičev bele štorke na območju KPG od leta 1999 do 2019

Lokacija gnezda		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kuzma	el. drog	2	4	3	3	3	4	3		4	1	1	2			2				1		
Ropoča	el. drog	1							3	4												
Dolnji Slaveči 1	el. drog				2	3	3	3														1
Dolnji Slaveči 2	el. drog																					
Motovilci	el. drog	2	2		2	3									2							
Sv. Jurij	el. drog	2	3	3	4	2	3						2		2		3	2		3	4	
Nuskova	el. drog	3	3	4	4	3	4	3	1	4	4	2	3	3	2	1	1		1	3	4	2
Šalamenci	el. drog									2	3	1	1	3	3	4				3		
Moščanci	el. drog	3	2	2	2	3	2	3	1													
Hodoš	el. drog	4	3			2	2	3		3	2	2	3	4	1	2		2	2	4	3	2
Gornji Petrovci	dimnik						3												1			
Domanjševci	el. drog									2	2	3	3	2	3	1	5	1	3		5	
Prosenjakovci	el. drog	2	1	1	2	3	1		2		3	2	2	2	3	1	3		3	2	4	1
Motvarjevci	el. drog	2																				
Kobilje 1	el. drog	4	2	2	3		2															
Kobilje 2	el. drog				4	3	3	2		3	4	3	2		2	3	2		2			
Korovci	el. drog										3	4	2	1				1	1		3	1
Šalovci	el. drog																					
Skupaj		25	20	15	26	25	27	17	7	22	22	18	20	15	18	14	14	6	13	16	23	7

DNEVNI METULJI

Na terenu se je med spremljanjem splošnega stanja ali popisom NV preverjala prisotnost kvalifikacijskih Natura 2000 vrst metuljev – strašničinega in temnega mravljiščarja, močvirskega cekinčka in travniškega postavneža. Vrsta travniški postavnež je bila opazovana na območju NV Motvarjevci – ekstenzivni travniki 1. Poleg tega pa se s transeknim monitoringom spremlja splošno stanje dnevnih metuljev. Dva transekta (Kobilje, Čepinci) sta nastavljena tako, da zajameta območja ekstenzivno rabljenih travnikov, zaraščajočih travnikov in travnikov, ki so v čedalje bolj intenzivni rabi. Podatki kažejo na velik in hiter negativen vpliv intenzifikacije kmetijskih površin na številčno in vrstno pestrost dnevnih metuljev, predvsem specialistov kot so mravljiščarji (*Phengaris* sp.), močvirski (*Melitaea diamina*), temni (*M. britomartis*) in jetičnikov pisanček (*M. aurelia*). Negativni trend je opažen tudi na zaraščajočih površinah, vendar je tu proces upadanja številčne in vrstne pestrosti dnevnih metuljev veliko počasnejši. Pravzaprav začetne sukcesivne faze pozitivno vplivajo predvsem na številčnost nekaterih vrst, kot so recimo temni mravljiščar (*Phengaris nausithous*), lešnikar (*Maniola jurtina*) in navadni modrin (*Polymmatius icarus*). Kljub temu pa primerjava podatkov iz 2016, 2017, 2018 in 2019 s podatki iz 2007, 2008 in 2009 nakazuje na negativen trend v številčnosti praktično pri vseh vrstah, tudi pri splošno razširjenih in pogostih vrstah kot so recimo lešnikar (*Maniola jurtina*), lisar (*Melanargia galathea*) in navadni pisanček (*Mellicta athalia*).

V letu 2019 manjkajo podatki (pozno pomladne vrste; *Erebia medusa*, *Parnassius mnemosine*...) iz meseca maja, saj je bil maj zelo deževen in hladen. Na transektu Kobilje je bilo opravljenih 6 transeknih popisov (začetek junija-konec avgusta), na transektu Čepinci pa 7 transeknih popisov (konec maja-konec avgusta).

Na obeh transektih je bilo v 2019 potrjenih 58 vrst dnevnih metuljev od 102 vrsti dnevnih metuljev, kij ih za območje Krajinskega parka Goričko navaja Atlas dnevnih metuljev Órséga in Goriškega iz leta 2012.

Iz podatkov navedenih v tabeli 14 je razvidno, da so najpogostejše splošno razširjene vrste kot so: *Maniola jurtina* (skupaj 442 primerkov), *Mellicta athalia* (skupaj 257 primerkov), *Polyommatus icarus* (skupaj 134 primerkov), *Coenonympha glycerion* (skupaj 114 primerkov) in *Melanargia galathea* (skupaj 100 primerkov). Na transektu v k.o. Čepinci je bilo potrjenih 54 vrst, na transektu v k.o. Kobilje pa le 34 vrst. Tudi številčnost nekaterih vrst je na transektu v k.o. Čepinci precej višja. Razlike med obema transektoma lahko pripišemo različnim dejavnikom (geografske razlike, razlike v HT, pedološke razlike, število in čas popisov), a najpomembnejši dejavnik je vsekakor način oziroma sama raba travnkov. V k.o. Čepinci se stanje počasi slabša predvsem zaradi opuščanja rabe in posledično sukcesije travnikov (tudi na območju transekta), med tem ko je za k.o. Kobilje značilna intenzifikacija travnikov (tudi na območju transekta).

Negativni trend mravljiščarjev na transektu v k.o. Kobilje se je nadaljeval tudi v letu 2019, saj je bil med popisi zabeležen samo eden (1) primerok temnega mravljiščarja.

Tabela 14: Število vrst in številčnost posamezne vrete dnevnih metuljev na izbranih transektih v k.o.

Vrsta	Transekt Čepinci (število)	Transekt Kobilje (število)	Skupaj
<i>Iphiclides podalirius</i>	4	1	5
<i>Pieris brassicae</i>	1		1
<i>Pieris rape</i>	7	63	70
<i>Pieris napi</i>		7	7
<i>Colias crocea</i>		2	2
<i>Gonepteryx rhamni</i>	7	12	19
<i>Leptidea sinapis/reali</i>	36	6	42
<i>Lycaena phlaeas</i>		2	2
<i>Lycaena virgaureae</i>	1	2	3

<i>Lycaena tityrus</i>	15	4	19
<i>Lycaena dispar</i>	1	1	2
<i>Everes argiades</i>	4	7	11
<i>Celastrina argiolus</i>	2	9	11
<i>Glaucopteryx alexis</i>	1		1
<i>Plebejus argus</i>	26	8	34
<i>Plebejus idas</i>	12		12
<i>Aricia agestis</i>	2		2
<i>Cyaniris semiargus</i>	14	1	15
<i>Polyommatus icarus</i>	34	100	134
<i>Pseudophilotes vicrama</i>	3		3
<i>Phengaris teleius</i>	30		30
<i>Phengaris nausithous</i>	8	1	9
<i>Phengaris arion</i>	1		1
<i>Hamearis lucina</i>	2		2
<i>Neptis sapho</i>	1		1
<i>Inachis io</i>	4	1	5
<i>Argynnis aglaja</i>	17		17
<i>Argynnis paphia</i>	33	6	39
<i>Vanessa atalanta</i>	2		2
<i>Vanessa cardui</i>	36	48	84
<i>Polygonia c-album</i>	1		1
<i>Araschnia levana</i>	8		8
<i>Issoria lathonia</i>	2	2	4
<i>Brenthis ino</i>	3		3
<i>Clossiana selene</i>	4	17	21
<i>Clossiana dia</i>	47	7	54
<i>Melitaea cinxia</i>	1		1
<i>Melitaea phoebe</i>	4		4
<i>Melitaea didyma</i>	5	1	6
<i>Mellicta athalia</i>	209	48	257
<i>Mellicta britomartis</i>	14		14
<i>Mellicta aurelia</i>	9		9
<i>Melanargia galathea</i>	83	17	100
<i>Minois dryas</i>	47		47
<i>Kanetisa circe</i>	5		5
<i>Maniola jurtina</i>	241	201	442
<i>Aphantopus hyperantus</i>	27		27
<i>Coenonympha pamphilus</i>	22	25	47
<i>Coenonympha arcania</i>	15	1	16
<i>Coenonympha glicerion</i>	66	48	114
<i>Pararge aegeria</i>	3		3
<i>Lasiommata megera</i>	3	2	5
<i>Erynnis tages</i>	2		2
<i>Pyrgus malvae</i>		1	1

<i>Thymelicus lineola</i>	28	9	37
<i>Thymelicus sylvestris</i>	1	1	2
<i>Hesperia comma</i>	1		1
<i>Ochlodes venatus</i>	9	1	10

Slika 64: Del transekta v k.o. Čepinci (zaraščanje travnikov) (foto: K. Malačič)

Slika 65: Del transekta v k.o. Kobilje (intenzivni travniki)(foto: K. Malačič)

SIGNALNI RAK

V okviru sredstev Podnebnega sklada je bila financirana izvedba popisa invazivne tujerodne vrste raka – signalni rak. Naloga je obsegala tudi izlov vseh za namene popisa ulovljenih signalnih rakov z namenom preprečitve širjenja boleznih račje kuge, ki je smrtna za domorodne vrste raka jelševca. Za izvedbo popisa z izlovom je bil izbran Inštitut Lutra. Zaposleni so v 6 vzorčenjih izlovili **77 živih in 2 poginula** primerka signalnega raka. Podrobno poročilo je objavljeno na [spletni strani JZ KPG](#) in je bilo posredovano na ZRSVN. Glede na rezultate popisa in dejstva, da je bila le 4 km gor-vodno od lokacije evidentiranih signalnih rakov najdena populacija jelševca, ključno, da se izlov rakov izvaja vsakoletno z namenom preprečevanja nadaljnega širjenja.

POPIS IZBRANIH INVAZIVNIH TUJERODNIH VRST RASTLIN NA OBMOČJU NARAVNIH VREDNOT

V okviru sredstev Podnebnega sklada je bila financirana izvedba popisa izbranih 10 invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst na območju 17 naravnih vrednot. Za izvedbo popisa je bil izbran Center za kartografijo favne in flore. Le štiri območja so bila brez ene od 10 izbranih ITV, vendar je bila tudi na teh prisotna kanadska oz. orjaška zlata rozga, ki sicer ni bila na seznamu izbranih ITV zaradi splošne razširjenosti, se pa je za vsako območje podala ocena deleža zlate rozge. Največji delež zlate rozge in največ prisotnih izbranih ITV je bilo evidentiranih na območju NV Adrijanski potok. Popis bo osnova za izvedbo ukrepov odstranitve lokalno in malo površinsko razširjenih ITV (npr. sirske svilnice) v prihodnjih letih. Podrobno poročilo je objavljeno na [spletni strani JZ KPG](#) in je bilo posredovano na ZRSVN.

Ad 2.1.e. Aktivno sodelovanje pri načrtovanju in izvedbi ukrepov na območjih in nahajališčih zavarovanih in varovanih vrst ali HT.

Predstavniki JZ KPG so bili prisotni pri obnovi mlake (Občina Kuzma) ob Gozdni učni poti Tromejnik, pri obnovi mostu čez Veliko Krko (pregled končne izvedbe) in pri obnovi strehe in znižanju dimnika na katerem je gnezdo bele štoklje.

Ad 2.1.f. Zagotavljanje znanstvenih podatkov o stanju vrst in razširjenosti vrst in HT v sodelovanju z raziskovalnimi inštitucijami pri opravljanju raziskav ali monitoringa ter z razpisi na raziskovalnih projektih.

JZ KPG je v skladu s povabilom Gozdarskega inštituta Slovenije v okviru projekta LIFE IP Care for Climate za izdelavo dokumenta *Identifikacija trajnih travnikov na Goričkem, primernih za izvedbo ukrepov*, izdelal analizo v skladu z opisom razpisne naloge. Analiziralo se je pretekle ukrepe na travnikih v upravljanju JZ KPG za namene priprave potencialne rabe teh travnikov v prihodnosti in preverjanja učinkov rabe na biotsko raznovrstnost teh izpustov toplogrednih plinov.

JZ KPG je sodeloval s Centrom za kartografijo favne in flore pri pregledu gnezd travniškega postavneža in načrtovanja učinkovitejšega upravljanja travnikov za to vrsto.

Ad 2.1.g. Zbiranje, posodabljanje in hranjenje podatkov o stanju narave, biotski raznovrstnosti in krajinski pestrosti v enotni podatkovni prostorski zbirki GIS.

Ustrezno so bili podatki s popisa v letu 2019 ažurirani in dopolnjeni podatki o zavarovanih in naravovarstveno pomembnih vrstah rastlin močvirski svišč, rumena maslenica, kukavičevke, travniška izjevka ter živalskih vrst (npr. baza gnezdilnic, hribski urh), zbirka podatkov o lastništvu Republike Slovenije in samoupravnih lokalnih skupnosti na območju KPG, baza rabe zemljišč s podatki o nahajališčih naravovarstveno pomembnih vrst in krajinskih elementov (mejic, pašnikov). V prostorski bazi so bili urejeni predvideni varstveni ukrepi in projektne aktivnosti ter načrtovane aktivnosti za projekt v pripravi.

Ad 2.1.h. Projekt »Vzdrževanje kmetijske krajine za ptice in metulje« - izvedba varstvenih ukrepov za izboljšanje stanja ohranjenosti 3 kvalifikacijskih Natura 2000 HT in 10 kvalifikacijskih Natura 2000 vrst.

V letu 2019 so bila v okviru projekta izvedene projektnih aktivnosti:

- v last RS je bilo odkupljenih 56 ha travniških zemljišč,
- izvedena je bila obnova (odstranjevanje lesne zarasti, košnja in spravilo biomase) na 106 ha travniških površin,
- sklenjene naslednje pogodbe o varstvu:
  - na 2,3 ha za varstvo travniškega postavneža;
  - na 7 ha za varstvo hribskega škrjanca;

- na 5 ha za velikega skovika s puščanjem nepokošenega pasu;
- na 2,5 ha za metulje mravljiščarje s puščanjem nepokošenega pasu;
  - za obrezovanje 40 glavatih vrb za varstvo hrošča puščavnika;
  - za 50 habitatnih dreves za ohranjanje dupel velikega skovika;
- vzpostavljena prva stalna razstava o netopirjih v Sloveniji,
- izvedena 1. novinarska konferenca projekta,
- izdana 1. številka novičnika na temo netopirjev,
- več promocijskih in predstavitvenih aktivnosti.

Ad 2.1.i. Priprava projektne naloge » Ureditev, obnovitev oz. vzpostavitev stoječih vod in potokov« - izvedba varstvenih ukrepov za izboljšanje stanja ohranjenosti 3 kvalifikacijskih Natura 2000 HT in 7 kvalifikacijskih Natura 2000 vrst.

V okviru priprave projektne naloge z naslovom Ureditev, obnovitev oz. vzpostavitev stoječih vod in potokov na Goričkem ali krajše Mokrišča na Goričkem, so bili na MOP oddani drugi, tretji in četrti osnutek naloge (zadnji osnutek 20.12.2019). Do konca leta je bil pripravljen Dokument identifikacije investicijskega projekta in vsebinski del Investicijskega programa. Osnutek projektne naloge naslavlja ukrepe za izboljšanje stanja ohranjenosti 2 kvalifikacijskih Natura 2000 HT in 4 kvalifikacijskih Natura 2000 vrst, ki jih navaja tudi priloga 6.4 Programa upravljanja območij Natura 2000.

Ad 2.1.j. Aktivnosti upravljavca za zagotavljanje učinkovitega upravljanja in izvajanja načrta ter doseganja varstvenih ciljev.

Pregledanih je bilo več kot prejetih 529 ponudb za prodajo zemljišč na ZO. Pripravljenih je bilo 9 mnenj k prodaji ali menjavi zemljišč v lasti RS. Za SKZG RS je bila pripravljena 1 prošnja za določitev pogojev pri oddaji kmetijskega zemljišča na območju NV Bejčin breg- suhi travniki v primeru oddaje travnika Natura 2000 HT 6210* ter rastišča zavarovane vrste *Orchis morio* v zakup. Konec leta 2019 je bil opravljen pregled prostih zemljišč v lasti RS in v upravljanju SKZG RS na območju KPG. Podane so bile pripombe na osnutek sprememb Zakona o ohranjanju narave.

Za ZRSVN je bil pripravljen odgovor Informacije o izvedenih aktivnosti pri obvladovanju ITV za poročilo po Uredbi (EU) št. 1143/2014 Evropskega parlamenta in Sveta o preprečevanju in obvladovanju vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst o stanju poznavanja razširjenosti ter izvedenih ukrepov preprečevanje vnosa in širjenja ITV v obdobju 2015-2018 na območju KPG.

3. cilj: Spodbujati naravi prijazne dejavnosti z namenom izboljšanja ohranjenosti kvalifikacijskih Natura 2000 vrst in habitatov.

3.1. naloga: Spodbujati naravi prijazne dejavnosti z namenom izboljšanja ohranjenosti kvalifikacijskih Natura 2000 vrst in habitatov.

Ad 3.1.a. Izvajati akcije, v katerih se izbira in nagrajuje lastnike zemljišč, ki izvajajo naravi prijazno gospodarjenje s travniki, visokodebelnimi sadovnjaki in vrtovi.

V letu 2019 je JZ KPG ponovno podelil priznanja in nazive »Skrbnik narave«, s čimer se nagradi in javno pohvali posameznike, družine ali organizacije, ki so s svojim delom aktivno prispevajo k ohranjanju narave in biotske raznovrstnosti na območju KPG. V letu 2019 so bili prejemniki naziva:

- **Elektro Maribor d.d., OE Murska Sobota** za aktivno in dolgoletno sodelovanje pri varstvu bele štorke z zamenjavo in nameščanjem novih gnezdilnih podstavkov za belo štorke. JZ KPG in Elektro Maribor sta od leta 2010 namestila gnezdilne podstavke na 16 lokacijah.
- **Goričanka, podjetje za trgovino, turizem in gostinstvo Trdkova d.o.o.** za aktivno sodelovanje pri sanaciji gnezda bele štorke na dimniku z znižanjem in statično sanacijo dimnika ter ponovno namestitev gnezdilnega podstavka.
- **Nabergoj, veterinarski inženiring d.o.o. iz Moravskih Toplic** za aktivno varstvo bele štorke z nujno veterinarsko oskrbo poškodovanih štorke.
- **Družina Ficko - Berke iz Krašča** za aktivno varstvo ptic z nameščanjem gnezdilnic, kjer so v preteklih letih gnezdila smrdokavra, lesna sova, pogorelec in brglez.
- **Andrej Cifer** za aktivno pomoč pri vzpostavitvi razstave »Preživeti z netopirji« ter za pomoč pri spremljanju stanja kotišča malih podkovnjakov in pridobitvi podatkov, ki so pomembni za njihovo dolgoročno ohranjanje v Kančevcih in na Goričkem.
- **Jurij Štravs** za ključno vlogo pri aktivnem sodelovanju Župnije Kančevci pri obnovi strehe (pogodbeno varstvo) ter vzpostavitvi razstave o netopirjih.

Namen izbora NAJ travnik v KPG v 2019 je bil opozoriti lastnike travnikov in splošno javnost na pomembno naravovarstveno vrednost travnikov ter jih spodbuditi, da še naprej ohranjajo travnike v ekstenzivni rabi, saj bodo samo na ta način ostali življenjski prostor za redke in ogrožene živalske ter rastlinske vrste na Goričkem. Na izbor za NAJ travnik na Goričkem se je v 2019 prijavilo **12 lastnikov**, ki imajo svoje travnike v Kruplivniku, Prosečki vasi, Gornjih Petrovcih, Lucovi, Čepincih, Dolencih, Budincih, Križevcih, Lončarovcih in Ivanovcih. Naj travnik v letu 2019 je postal travnik v Budincih v lasti Franca Ažmana, drugo mesto je zasedel travnik v Čepincih in tretji pa travnik v Lončarovcih.

Naziv NAJ sadovnjak se podeljuje tistim, ki se trudijo ohranjati visokodebelne ali senožetne sadovnjake s starimi sadnimi sortami brez uporabe fitofarmaceutskih sredstev. Pri izboru NAJ sadovnjak je v 2019 sodelovalo **11 lastnikov**. Naziv naj visokodebelni travniški sadovnjak je postal sadovnjak v lasti Maje Šeruga iz Andrejcev. Drugo in tretje mesto sta osvojila visokodebelna sadovnjaka iz Lončarovcev.

Zmagovalni sadovnjak je zelo dobro (ekstenzivno) vzdrževan in je brez bele omele in drevesnih gliv. Sadovnjak tudi pomlajujejo z novimi visokodebelnimi sadikami, travnik pod njim kosijo 2 x na leto s strižno kosilnico in ga ne dognojujejo. V sadovnjaku imajo nastavljene ptičje gnezdilnice in manjši "hotel" za žuželke.

Slika 66: Del zmagovalnega visokodebelnega sadovnjaka iz Andrejcev (foto: K. Malačič)

Ad 3.1.b. Izvajanje individualnih svetovanj in javnih predavanj za naravi prijaznejše gospodarjenje na območjih varovanih vrst in HT.

Izvedeni sta bili javni predavanji na temo načinov ohranjanja biodiverzitete na vrtu ter pomena pestrosti divjih oprasovalcev za zanesljivo pridelavo hrane in ohranjanje biotske raznovrstnosti na gradu Grad. Izvedenih je bilo več javnih vodenj po razstavo o invazivnih tujerodnih vrstah. V okviru projekta Gorička krajina so bila izvedena javne predstavitve, na katerih so sodelovali tudi drugi zaposleni v zavodu. Zaposleni so izvedli več individualnih svetovanj tudi v sklopu spremljanja splošnega stanja v naravi in različnih popisov kot je pregled rastišč gorskega narcisa na temo narcisam prijaznejšega upravljanja rastišč. Opravljeni so bili tudi individualni razgovori z lastniki glede možnosti vključitve v različne ukrepe za ohranjanje habitatov vrst in naravi prijaznejših oblik rabe travnikov (vzpostavitev pašnikov).

Ad 3.1.c. Aktivno sodelovanje pri pripravi kmetijsko-okoljskih ukrepov v novi kampanji kmetijske politike 2020-2027 in nagovarjanje lastnikov travnikov k vključevanju v naravovarstvene ukrepe KOPOP.

Zaposleni v JZ KPG so na povabilo MOP aktivno sodelovali pri sestankih Delovne skupine za pripravo ukrepov za travniške vrste in habitatne tipe, na povabilo ZRSVN sta dva zaposlena sodelovala tudi pri sestankih delovnih skupin za pripravo novih kmetijsko okoljskih ukrepov pri novi SKP za varstvo metuljev in ptic v okviru IP LIFE (akcija A4). Dva zaposlena sodelujeta tudi v delovnih skupinah MKGP kot predstavnika Skupnosti naravnih parkov Slovenije. Na temo novih kmetijsko okoljskih ukrepov pri novi SKP so na sedežu Krajinskega parka Ljubljansko barje bili organizirani sestanki za vse predstavnike Skupnosti parkov, ki sodelujejo v delovnih skupinah MKGP

Ad 3.1.d. Aktivno sodelovati v postopkih kmetijskih zemljišč.

Na zavarovanem območju narave Krajinski park Goričko v letu 2019 ni bilo aktivnih komasacijskih postopkov. V komasacijskem postopku (trenutno v mirovanju) je k.o. Motovilci, priprave (prijave) pa poteka za k.o. Dolič.

4. Cilj: Učinkovito opravljanje naravovarstvenega nadzora

4.1. Naloga: Opravljanje neposrednega nadzora v naravi na območju KPG.

Ad 4.1.a. Spremljanje splošnega stanja v naravi.

Spremljanje splošnega stanja v naravi se je večinoma izvajalo ob opravljanju drugih nalog, sedem terenskih dni je bilo namenjenih izključno tej nalogi. Pozornost je bila usmerjena na stanje voda (slabo delovanje čistilnih naprav), stanje obvodne zarasti in mejic. Čeprav Okoljska problematika (čistilne naprave) ni neposredno del nalog zaposlenih v Krajinskem parku, pa lahko posledice slabo ali ne delujočih čistilnih naprav, imajo velik negativni vpliv na habitate redkih, ogroženih in Natura 2000 vrst. Kar se je pokazalo v letu 2017 in 2018 ko je prihajalo do cvetenja v Ledavskem jezeru, ki je najpomembnejši habitat za vodne in obvodne živalske vrste (dvoživke, ptice, kačji pastirji...).

Slika 67: Izток iz čistilne naprave, ki je po jarku vpeljan v Malo Krko (foto: K. Malačič)

Slika 68: Bujna razrast združbe *Sewage fungus*, s prevlado nitaste bakterije *Sphaerotilus natans* v pritoku Male Krke, kot posledica prekomernega organske onesnaženosti (foto: K. Malačič)

Ad 4.1.b. Izvajanje rednega naravovarstvenega nadzora ter intervencijskega NN v sodelovanju s prostovoljnimi nadzorniki in drugimi pristojnimi organi.

Že več let JZ KPG pri opravljanju neposrednega nadzora v naravi sodeluje s Policijsko postajo Gornji Petrovci. Tudi v letu 2019 je bil izveden skupni neposredni nadzor nad upoštevanjem določil iz ZON-a glede vožnje v naravnem okolju. S ciljem preprečevanja vožnje v naravnem okolju s štirikolesniki in motokros motorji.

Obravnavnih je bilo **12 primerov kršitve ZON-a** oziroma druge področne zakonodaje posredno ali neposredno povezane z varstvom narave. V šestih primerih so po ustnih opozorilih kršitelji prenehali s kršitvijo, drugi primeri so bili predani pristojnim inšpekcijskim službam. Trije primeri so bili v letu 2019 že zaključeni in je bila izdana odločba. Kot stranske sankcija (v dveh primerih) je bila zahtevana povrnitev v prejšnje stanje.

Slika 69: Izkop mulja iz potoka v času mrestenja dvoživk, brez Dovoljenja za poseg v naravo (Vir: Lutra)

Slika 70: Deponiranje izkopanega mulja v bližnjem črnojelševem gozdu (vir: Lutra)

V jesenskem času so zaposleni na JZ KPG opravili dva dni neposrednega nadzora nad upoštevanjem Uredbe o varstvu samoniklih gliv in Uredbe o zavarovanih prostoživečih gliv. V enem primeru je bilo izrečeno ustno opozorilo o možnosti prekoračitve količine nabranih gob, v enem primeru pa je bil gobar opozorjen na kršitev glede vožnje in ustavljanja v naravnem okolju, po opozorilu je vozilo odstranil na primerno mesto.

**Slika 71: Kršitev 28.b člena ZON_a- vožnja z vozili na motorni ali drug lasten pogon vozila v naravnem okolju
(Foto: K. Malačič)**

Ad 4.1.c. Koordinacija prostovoljnih naravovarstvenih nadzornikov.

JZ KPG je na strokovno usposabljanje naravovarstvenih in prostovoljnih nadzornikov 2019 napotil enega kandidata, ki se je usposabljanja udeležil med oktobrom in novembrom.

Ad 4.1.d. Redno usposabljanje za opravljanje naravovarstvenega nadzora.

En nadzornik je v začetku leta 2019 uspešno opravil strokovni izpit iz upravnega postopka. Drugih usposabljanj ni bilo.

5. Cilj: Učinkovito sodelovanje in izmenjava dobrih praks z drugimi upravljavci zavarovanih in varovanih območij.

5.1. Sodelovanje z upravljavci drugih zavarovanih območij.

Ad 5.1.a. Redno sodelovanje in izmenjevanje izkušenj o ohranjanju naravnih vrednot, Natura 2000 vrst in HT ter upravljanju ZO z drugimi upravljavci in člani Skupnosti naravnih parkov Slovenije.

V letu 2019 so se trije zaposleni udeležili strokovnega srečanja zaposlenih v upravah parkov v okviru Skupnosti naravnih parkov Slovenije v KP Strunjan. Izvedeni so bili trije sestanki direktorjev naravnih parkov.

Pestro je bilo tudi sodelovanje z ZRSVN. Predstavniki JZ KPG je 16. maja 2019 na mednarodni konferenci z naslovom *Izzivi in priložnosti multifunkcijskega upravljanja travnišč na Ptujju*, ki je potekala v okviru projekta Life to Grasslands, sodeloval s predavanjem z naslovom *Upravljanje z ekstenzivnimi travniki na območju N2k Goričko*. 18. maja sta predstavniki JZ KPG, glavnemu gostu konference, g. Brendanu Dunfordu iz organizacije Burrenbeo Trust, ki se prav tako ukvarja z upravljanjem travnikom na Irskem, na terenu v Motvarjevcih predstavila ukrepe JZ KPG za izboljšanje stanja travniških HT.

Konec leta 2019 so si zaposleni v JZ KPG na terenu ogledali izvedbo varstvenih ukrepov za obnovo travniškega HT 6210* v Halozah, ki je bila v letih 2018-2019 izvedena v okviru projekta LIFE to GRASSLANDS.

Slika 72: Ogled travniških površin upravljanih s strani JZ KPG in ogled ekstenzivnih in biotsko raznovrstnih travnikov (foto: G. Domanjko)

5.2. Naloga: Mednarodno sodelovanje z upravljavci čezmejnih zavarovanih in varovanih območij narave ter drugimi mednarodnimi organizacijami.

Ad 5.2.a. Strokovni sestanki z upravljavci Naravnega parka Raab in Narodnega parka Órség za krepitev delovanja 3-deželnega parka in čezmejnega varstva narave.

25. maja je bil izveden pohod Trideželnega parka Goričko-Raab-Órség ob slovensko-avstrijski meji do Tromejnika. Pohod je potekal sočasno s slovesnostjo ob 30. letnici mednarodnega srečanja na tromeji treh dežel Avstrije, Madžarske in Slovenije.

Ad 5.2.b. Delovanje v zvezi Europarc in v Zvezi Evropska zelena vez za izmenjavo dobrih praks.

V okviru delovanja Evropske Zelene vezi je JZ KPG 9. septembra na gradu pripravil in izvedel mednarodni posvet z naslovom »*Borders separate. Nature unites! 30 Years of Networking for Nature: The European Green Belt*«, s predstavitvijo primera upravljanja z zavarovanimi območji narave in travniškimi habitatnimi tipi ter habitatni vrst vzdolž Evropske zelene vezi. Na posvetu so kot predavatelji sodelovali predstavniki zavarovanih območij narave iz Nemčije, Avstrije in Trideželnega parka Goričko-Raab-Órség.

Slika 73: Udeleženci strokovnega posveta o ohranjanju narave ob Evropski zeleni vezi (foto: G. Domanjko)

Ad 5.2.c. Zasnova čezmejnega projekta Interreg SI-HU.

Projekt ni bil zasnovan zaradi pomanjkanja kadra za pripravo projektne prijavnice ter nezadostnega sofinancerskega deleža.

Ad 5.2.d. Kot pridruženi partner sodelovati pri projektu »D2C – DaRe to Connect« - podpiranje ekološke povezanosti Podonavske regije s povezovanjem območij Natura 2000 vzdolž Zelene vezi.

V okviru projekta DaRe To Connect je bil v pričetku leta 2019 pripravljen slovenski prevod zloženke o projektu in projektne območju, ki ga bodo prejeli slovenski udeleženci v projektu.

Med 17.6. in 20.6.2019 so se štirje zaposleni pri JZ KPG skupaj s predstavniki NP Őrség udeležili 4-dnevne strokovne ekskurzije na območju zelene vezi ob nemško-češki meji z namenom ogleda dobrih praks in upravljanja travniških habitatov ene od ciljnih vrst projekta - travniškega postavneža.

Zaključki strokovne ekskurzije so bili:

- med izmenjavo so se udeleženci spoznali z več različnimi načini upravljanja, pri čemer ima vsak način prednosti in slabosti;
- zaradi prisotnosti ITV (*Solidago gigantea*) načinov upravljanja ni mogoče v celoti prenesti na upravljanje s travniki v KPG, saj se pri upravljanju travnikov skoraj ne soočajo z ITV oz. se soočajo z drugimi vrstami – mnogolistni volčji bob (*Lupinus polyphyllus*), ki ima drugo ekologijo in načine razširjanja,
- nujno je ohranjati mrežo primerih habitatov ter ohranjati najbolj ugodno stanje in kakovost obstoječega habitata metulja z zagotavljanjem optimalnih rastišnih pogojev za hranilno rastlino,
- nujni so ukrepi za varstvo obstoječih rastišč hranilne rastline (brez postavneža) ter izvedba ukrepov za izboljšanje razširjanja hranilne rastline,
- travniški postavnež odlaga jajčeca na večje hranilne rastline na območjih redkejših in nizke vegetacije, zato je nujno ohranjanje in vzpostavljanje takšnih pogojev,
- dolgoročno varstvo vrste bo mogoče le z ohranjanjem metapopulacij na obeh straneh meje, zato je skupno načrtovanje ukrepov in načina upravljanja nujno – poleti predviden sestanek z NPŐ na temo načrtovanja upravljanja habitatov postavneža.

Slika 74: Udeleženci strokovne ekskurzije med ogledom terena na Češkem (foto: G. Domanjko)

V začetku septembra je na sedežu JZ KPG potekala delavnica z naslovom »*Workshop on the management and connectivity of Marsh fritillary*«, na kateri so strokovnjaki predstavili stanje populacij travniškega postavnega na območju KPG in NP Órség ter dosedanje upravljanje z njegovimi habitati. Strokovnjaka, ki z NP Órség v projektu sodelujeta kot zunanja izvajalca, sta predstavila osnutek možnih koridorjev za vzpostavitev povezljivosti posameznih populacij med seboj. Možni koridorji bodo v letu 2020 preverjeni na terenu z namenom ocene dejanskega stanja koridorjev (prisotnost nektarskih rastlin, prisotnost hranilnih rastlin, prisotnost ključnih elementov).

Na spletni strani KPG sta bila objavljena tudi dva prispevka na temo strokovne ekskurzije in delavnice (<https://www.park-goricko.org/go/1130/DaRe-to-Connect-2018->).

Slika 75: Udeleženci delavnice na gradu Grad (foto: M. Podletnik)

6. Cilj: Učinkovito varstvo naravne in kulturne dediščine na podlagi izvajanja NUG.

6.1. Dokončanje in izvajanje NUG 2020-2024.

Ad 6.1.a. Priprava in sprejetje NUG 2020-2024.

Spomladi 2019 je JZ KPG pripravil nov osnutek NUG 2020-2024 v skladu z navodili Sektorja za ohranjanje narave na MOP, julija 2019 je bil osnutek popravljen. Vsebinsko usklajen osnutek je bil najprej septembra poslan v pregled ZRSVN, OE Maribor in ZVKD RS, OE Maribor. V začetku novembra 2019 je bil osnutek NUG –a poslan na vseh 11 parkovnih občin.